

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR.410.002.02.2023

Pan
Wacław Roman Strobel
Dyrektor
Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego
Państwowego Instytutu Badawczego Falenty
al. Hrabka 3
05-090 Raszyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/035 – Funkcjonowanie państwowych instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy ¹ Falenty, al. Hrabaska 3, 05-090 Raszyn
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wacław Roman Strobel, Dyrektor Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego Państwowego Instytutu Badawczego, od 13 marca 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja przez Instytut zadań w zakresie działalności naukowo-badawczej. 2. Gospodarka finansowa i zarządzanie majątkiem Instytutu.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020–2023 (I kwartał), z uwzględnieniem dowodów powstałych przed i po okresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	1. Joanna Szulowska, gł. specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KRR/9/2023 z 20 kwietnia 2023 r. 2. Aldona Kostrzewa, gł. specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KRR/10/2023 z 20 kwietnia 2023 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej Instytut, ITP (do 9 kwietnia 2021 r.) lub ITP-PIB – od 10 kwietnia 2021 r., na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 marca 2021 r. w sprawie nadania Instytutowi Technologiczno-Przyrodniczemu w Falentach statusu państwowego instytutu badawczego (Dz. U. poz. 667), dalej rozporządzenie w sprawie nadania statusu PIB.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy w Falentach prawidłowo wykonywał zadania podstawowe oraz powierzone mu zadania szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, o których mowa w art. 22 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych⁴. W latach 2020–2022 rosła liczba wykonywanych przez Instytut badań naukowych i prac rozwojowych, jak również liczba przystosowań do potrzeb praktyki oraz wdrożeń wyników ww. badań i prac rozwojowych. W sposób prawidłowy Instytut wykorzystał i rozliczył przyznane mu środki publiczne, w tym dotacje celowe, na realizację prac naukowych i badawczych. Instytut należycie dokumentował zadania podlegające ocenie w ramach ewaluacji działalności naukowej i badawczo-rozwojowej oraz prowadził skuteczną politykę w celu osiągnięcia wyższej oceny ewaluacyjnej. W badanym okresie korzystał z uprawnień do kształcenia i nadawania stopni naukowych.

W 2020 r. Instytut osiągnął dodatni wynik finansowy w kwocie 186,6 tys. zł. Wobec osiągnięcia w 2021 r. ujemnego wyniku finansowego w wysokości 2697,9 tys. zł, podjęto skuteczne działania w zakresie pozyskania nowych źródeł przychodów, dzięki czemu w 2022 r. Instytut osiągnął zysk netto w kwocie 475,3 tys. zł.

Instytut prawidłowo utrzymywał i gospodarował nieruchomościami. Instytut podejmował działania zmierzające do uregulowania stanu prawnego mienia znajdującego się w zarządzie Instytutu. Kontrole okresowe stanu technicznego obiektów budowlanych, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁵, przeprowadzone zostały w latach 2020–2023 (I kwartał) w wymaganych zakresach i terminach.

Stwierdzone nieprawidłowości, które wpłynęły na obniżenie oceny ogólnej, polegały na:

- niesporządzeniu dokumentu określającego perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej, zatwierdzonego przez Radę Naukową,
- niesporządzeniu rocznych sprawozdań dyrektora z wykonania zadań, opiniowanych przez Radę Naukową,
- nieustaleniu planów badań naukowych i prac rozwojowych Instytutu na lata 2020–2023 w terminach, które umożliwiały ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły,
- nieustaleniu regulaminu przeprowadzania okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych,
- nieprzeprowadzeniu oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych,
- nieustaleniu regulaminu zasad zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych,

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 498, dalej ustawa o instytutach badawczych.

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, ze zm., dalej Prawo budowlane.

- nieustaleniu planów finansowych Instytutu na lata 2020–2022 w terminach, które umożliwiłyby ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły,
- niedokonywaniu zmian w planach finansowych Instytutu na lata 2020–2022 w trakcie roku, w sytuacji, gdy wykonane koszty przekraczały wartości ustalone w planie finansowym na dany rok,
- nieuwjęciu w planie finansowym na 2022 r. Instytutu kosztów majątkowych,
- nieterminowym regulowaniu zobowiązań, co skutkowało koniecznością zapłaty odsetek w łącznej kwocie 41,7 tys. zł w okresie objętym kontrolą.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja przez Instytut zadań w zakresie działalności naukowo-badawczej.

Opis stanu faktycznego

1.1. Instytut Technologiczno-Przyrodniczy został utworzony 1 stycznia 2010 r.⁷ w wyniku połączenia Instytutu Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa oraz Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych.

Instytut prowadził badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych (72.1 PKD) w następujących obszarach:

- ochrona, użytkowanie, kształtowanie krajobrazu i infrastruktury obszarów wiejskich, zasobów wodnych, agroekosystemów, trwałych użytków zielonych, środowiska i przyrody obszarów dolinowych oraz górskich;
- innowacyjne, kompleksowe technologie w produkcji roślinnej, zwierzęcej, w tym ryb i przetwórstwie rolno-spożywczym, infrastrukturze technicznej wsi oraz w pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych;
- bezpieczeństwo stosowanych technologii oraz użytkowania maszyn i urządzeń.

ITP-PIB miał uprawnienia do przeprowadzania badań homologacyjnych sprzętu rolniczego oraz certyfikacji maszyn i urządzeń rolniczych. Wydzielone jednostki Instytutu prowadziły działalność rolniczą.

W dniu 10 kwietnia 2021 r. Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach uzyskał status państwowego instytutu badawczego.

Instytut w okresie kontroli działał na podstawie Statutu określającego przedmiot i zakres jego działania. Statut⁸ został uchwalony przez Radę Naukową Instytutu (dalej Rada Naukowa) i zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Strukturę organizacyjną Instytutu określał Regulamin organizacyjny wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Instytutu⁹. W Instytucie utworzono osiem oddziałów: Oddział

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 września 2009 r. w sprawie połączenia Instytutu Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa oraz Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych (Dz. U. Nr 163, poz. 1300), dalej rozporządzenie o utworzeniu ITP w Falentach.

⁸ Statut ITP z 22 czerwca 2017 r., Statut ITP z 16 czerwca 2020 r., Statut ITP-PIB z 20 lipca 2021 r.

⁹ Regulamin organizacyjny wprowadzony zarządzeniem Dyrektora nr DITW.020/29/16 z 30 grudnia 2016 r., następnie zarządzeniem Dyrektora nr DITW.020/17/20 z 29 grudnia 2020 r., a także zarządzeniem Dyrektora nr DITW.020/10/21 z 13 lipca 2021 r.

Falenty, Oddział Bydgoszcz, Oddział Kludzienko, Oddział Kraków, Oddział Poznań, Oddział Szczecin, Oddział Warszawa oraz Oddział Wrocław.

Nadzór nad Instytutem, zgodnie z § 3 rozporządzenia o utworzeniu ITP w Falentach, sprawował Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

(akta kontroli str. 20-81, 88-101, 111-113, 131-132, 220-226, 438-577)

1.2 Instytut posiadał roczne plany badań i prac rozwojowych na lata 2020–2022 zaopiniowane przez Radę Naukową.

W 2020 r. Instytut realizował łącznie 152 projekty, w tym badawcze, rozwojowe oraz badawczo-rozwojowe. W 2021 r. Instytut realizował łącznie 220 projektów, w 2022 r. 264 projektów, w I kwartale 2021 r. – 61 projektów.

W 2022 r., w stosunku do 2020 r., nastąpił wzrost o 73,7% liczby wszystkich realizowanych w 2022 r. przez Instytut projektów.

Liczba realizowanych projektów badawczych w roku 2020 wyniosła 30, w 2021 r. – 36, w 2022 r. – 31 i w I kwartale 2023 r. – jeden projekt.

Liczba realizowanych projektów rozwojowych w roku 2020 wyniosła 114, w 2021 r. – 177, w 2022 r. – 228 i w I kwartale 2023 r. – 57 projektów.

Liczba realizowanych projektów badawczo-rozwojowych w roku 2020 wyniosła pięć, w 2021 r. – sześć, w 2022 r. – cztery i w I kwartale 2023 r. – dwa projekty.

W strukturze realizowanych przez Instytut projektów w poszczególnych latach najwyższy udział miały projekty badawcze i projekty rozwojowe.

W 2020 r., udział realizowanych projektów badawczych w stosunku do liczby projektów ogółem wyniósł 19,7%, w 2021 r. – 16,4%, w 2022 r. – 11,7%, a w I kwartale 2023 r. – 1,6%.

W 2020 r., udział realizowanych projektów rozwojowych w stosunku do liczby projektów ogółem wyniósł 75%, w 2021 r. – 80,5%, w 2022 r. – 86,4%, a w I kwartale 2023 r. – 93,4%.

W 2022 r., w stosunku do 2020 r., nastąpił spadek udziału realizowanych projektów badawczych w odniesieniu do ogółu realizowanych projektów w danym roku o 8 punktów procentowych.

W 2022 r., w stosunku do 2020 r., nastąpił z kolei wzrost liczby realizowanych projektów rozwojowych w odniesieniu do liczby ogółu realizowanych projektów w danym roku o 11,4 punktów procentowych.

Liczba realizowanych projektów badawczo-rozwojowych w roku 2020 wyniosła pięć, w 2021 r. – sześć, w 2022 r. – cztery i w I kwartale 2023 r. – dwa projekty. Liczba realizowanych projektów celowych w roku 2020 wyniosła trzy, w 2021 r. – jeden, w 2022 r. – jeden i w I kwartale 2023 r. – jeden projekt.

Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił, że spadkowa tendencja w liczbie realizowanych przez Instytut projektów badawczo-rozwojowych i celowych wynikała m.in. z trudniejszego dostępu do funduszy projektowych (co związane było z niskimi nakładami na naukę), słabej korelacji priorytetów Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (dalej NCBR) z priorytetami badawczymi Instytutu, dużego skupienia wysiłków pracowników ITP-PIB na uzyskiwaniu wysokiej liczby punktów służących poprawie kategorii naukowej Instytutu, tj. koncentracja na zadaniach lepiej punktowanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki (dalej MEiN) oraz rosnącego zaangażowania pracowników merytorycznych w realizację zadań zleconych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (nie zawsze związanego z przyznaniem środków finansowych).

(akta kontroli str. 160-169, 247-250, 387-403, 406-416, 536, 541, 550-551, 563-564, 567-569, 582-592, 637-666)

W 2020 r., w ramach działalności statutowej realizowano 20 projektów, całkowita ich wartość wyniosła 9532,5 tys. zł i była sfinansowana z dotacji celowych na realizację programu wieloletniego, otrzymanych z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej MRiRW) i subwencji na działalność statutową z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej MNiSW¹⁰). W ramach programów krajowych dofinansowano pięć projektów, całkowita ich wartość wyniosła 44 331,8 tys. zł, w tym dofinansowanie 7653,3 tys. zł. Ze środków zagranicznych były dofinansowane dwa projekty, całkowita ich wartość wyniosła 54 884 tys. zł, w tym dofinansowanie 2611,3 tys. zł. Ponadto Instytut w 2020 r. w ramach działalności podstawowej, realizował 125 zadań finansowanych na zasadach komercyjnych na rzecz podmiotów zewnętrznych na łączną kwotę 2096 tys. zł.

W 2021 r. w ramach działalności statutowej realizowano 22 projekty, całkowita ich wartość wyniosła 5646,7 tys. zł i była sfinansowana z dotacji celowej otrzymanej od Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz subwencji na działalność statutową MEiN¹¹. W ramach programów krajowych Instytut realizował cztery projekty, będące kontynuacją projektów z lat poprzednich. Ze środków zagranicznych dofinansowano siedem projektów o całkowitej wartości 17 974,7 tys. zł, w tym dofinansowanie wyniosło 4139,4 tys. zł. Ponadto Instytut w 2021 r. w ramach działalności podstawowej, zrealizował 187 zadań, finansowanych na zasadach komercyjnych przez inne podmioty, na łączną kwotę 3226 tys. zł.

W 2022 r. w ramach działalności statutowej realizowany był jeden projekt, całkowita jego wartość wyniosła 3210 tys. zł i została sfinansowana z dotacji celowej Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W ramach programów krajowych były finansowane dwa projekty, będące kontynuacją projektów z lat ubiegłych. Ze środków zagranicznych dofinansowane było osiem projektów, całkowita ich wartość wyniosła 6978,7 tys. zł (w tym dofinansowanie 1074,1 tys. zł). Ponadto Instytut w 2022 r. w ramach działalności podstawowej, zrealizował 253 zadań, finansowanych na zasadach komercyjnych przez inne podmioty, na łączną kwotę 3860 tys. zł.

W celu komercjalizacji wyników badań naukowych, prac rozwojowych oraz know-how związanego z tymi wynikami, Instytut nie tworzył spółek kapitałowych, nie obejmował ani nie nabywał akcji i udziałów w takich spółkach.

Instytut nie zamawiał artykułów naukowych u osób zewnętrznych. Na zlecenie ITP-PIB były wykonywane recenzje rozpraw doktorskich oraz dorobku osiągnięć habilitacyjnych. Recenzenci byli wyznaczani przez Radę Naukową Instytutu w drodze uchwały.

(akta kontroli str. 514-522, 527-529, 584-586, 634-666)

Badaniem w zakresie rentowności objęto próbę trzech zakończonych projektów realizowanych przy udziale Instytutu jako współwykonawca. Próba do badania została dobrana w sposób celowy. Dobrano po jednym najwyższym pod względem poniesionych kosztów, zakończonym projekcie w danym roku, za okres 2020–2022, w ramach programu „Środowisko naturalne, rolnictwo i leśnictwo” BIOSTRATEG, i tak:

¹⁰ MNiSW zniesione dnia 1 stycznia 2021 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz zniesienia Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. poz. 2334).

¹¹ MEiN zniesione dnia 1 stycznia 2021 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz zniesienia Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

- „Innowacyjna metoda poprawy jakości wody w wielofunkcyjnych zbiornikach retencyjnych”. Projekt został zakończony zgodnie z założeniami w 2022 r., koszty Instytutu wyniosły 1125,4 tys. zł, tj. 100% przyznanego finansowania z NCBR;
- „Bioprodukty z biomasy lignocelulozowej pozyskanej z gruntów marginalnych w celu wypełnienia luki obecnej w narodowej biogospodarce”. Projekt zakończony został zgodnie z założeniami w 2021 r., koszty ITP-PIB wyniosły 594,7 tys. zł. Przyznane finansowanie z NCBR wyniosło 646,3 tys. zł, a niewykorzystane środki w wysokości 51,6 tys. zł zostały zwrócone przez Instytut;
- „Modelowanie wpływu gospodarstw rolnych i struktur użytkowania terenu zlewni na przykładzie Gminy Puck na jakość wód lądowych i morskich zlokalizowanych w strefie przybrzeżnej Morza Bałtyckiego - Zintegrowany Serwis informacyjno-predykcyjny WaterPUCK”. Projekt zakończony został w 2020 r., zgodnie z założeniami, a koszty ITP-PIB wyniosły 348,2 tys. zł, tj. 100% przyznanego finansowania z NCBR.

Dofinansowanie projektów pokryło 100% kosztów ich realizacji. Badanie wykazało, że Instytut nie osiągnął innych przychodów z tytułu realizacji ww. zadań.

Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił, że „Badane projekty w rozumieniu niekomercyjnym były rentowne dla Instytutu ze względu chociażby na uzyskanie częściowej refundacji wynagrodzeń, kosztów pośrednich czy zakup urządzeń, które po zakończeniu projektu zostały na stanie Instytutu. Dzięki temu koszty bieżącej działalności Instytutu stały się niższe”.

(akta kontroli str. 567-569, 669)

W latach 2020–2023 (I kwartał) pracownicy naukowcy ITP-BIB dokonali łącznie 192 publikacji o charakterze naukowym, w tym 96% (184 publikacji) stanowiło publikacje zawarte w wykazie MEiN, a 5% (osiem publikacji) stanowiło autorstwo monografii lub podręcznika autorskiego. Liczba publikacji pracowników naukowych Instytutu wzrosła z 36 w 2020 r. do 67 w 2022 r. Liczba publikacji przypadająca na jeden etat pracownika naukowego Instytutu wzrosła z 1,1 w 2020 r. do 2,2 w 2022 r.

(akta kontroli str. 639-640)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Instytut nie posiadał dokumentu określającego perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej, o którym mowa w art. 29 ust. 2 pkt 6 ustawy o instytutach badawczych.

Zastępca Dyrektora ds. Naukowych wyjaśnił, że perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej zostały ustalone jako „strategiczne kierunki aktywności naukowej” w dokumencie pn. „Ramowa strategia rozwoju Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego na lata 2021–2027”. Dodał, że powyższa Strategia została pozytywnie zaopiniowana przez Radę Naukową uchwałą nr 929/2021 z dnia 21 grudnia 2021 r.

Należy zauważyć, że w Ramowej Strategii Rozwoju Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego – Państwowego Instytutu Badawczego na lata 2021–2027 (...), jak ustaliło Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podczas kontroli przeprowadzonej w Instytucie na przełomie 2021/2022, „brak było wyraźnego nakreślenia perspektywicznych kierunków działalności naukowej i badawczo-rozwojowej w obszarach właściwych dla funkcjonowania Instytutu”. W związku z tym w wystąpieniu pokontrolnym z 4 lipca 2023 r. MRiRW zaleciło opracowanie

dwóch spójnych dokumentów, tj. strategii rozwoju instytutu oraz perspektywicznych kierunków działalności naukowej i badawczo-rozwojowej.

Dyrektor ITP-PIB nie wyjaśnił przyczyn braku perspektywicznych kierunków działalności naukowej i badawczo-rozwojowej, natomiast podał, że: „(...) W kwietniu 2023 r. do pracowników naukowych została rozesłana ankieta dotycząca kierunku rozwoju naukowego i użytecznego Instytutu, stanowiąca rozpoczęcie prac na rzecz sformułowania celów Instytutu dla każdego rodzaju działalności w jednym dokumencie”.

(akta kontroli str. 81, 111-113, 220-226, 535, 575-577)

2. Dyrektor Instytutu nie sporządzał w latach 2020–2022 rocznych sprawozdań dyrektora z wykonywania zadań, wymaganych art. 29 ust. 2 pkt 5 ustawy o instytutach badawczych.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że „(...) roczne sprawozdania dyrektora z wykonania zadań (art. 29 ust. 2 pkt 5 ustawy) noszą nazwę Sprawozdań z działalności Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego (rok 2020); od 2021 roku - Sprawozdań z działalności Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego – Państwowego Instytutu Badawczego – dotyczących badań naukowych i prac rozwojowych. Art. 24 ust. 1 ww. ustawy o instytutach badawczych dotyczy planów działalności Instytutu. Wymóg składania sprawozdań dyrektora zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy nie jest zdefiniowany w żadnym dokumencie (...)”.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że wskazane w wyjaśnieniach dokumenty¹² stanowią sprawozdania z działalności Instytutu w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych, natomiast zadania Dyrektora wskazane w art. 24 ust. 1 i 1a ustawy o instytutach badawczych, obejmują również m.in. politykę kadrową i zarządzanie mieniem.

3. Plany badań naukowych i prac rozwojowych Instytutu na lata 2020–2022 zostały ustalone przez Dyrektora Instytutu i zaopiniowane przez Radę Naukową w terminach, które uniemożliwiały ich zatwierdzenie i obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły. Było to działaniem nierzetelnym. Uchwały Rady Naukowej podjęto odpowiednio: 20 czerwca 2020 r. (plan badań naukowych i prac rozwojowych na rok 2020, brak daty ustalenia planu), 13 maja 2021 r. (plan badań naukowych i prac rozwojowych na rok 2021, brak daty ustalenia planu) oraz 30 czerwca 2022 r. (plan (wykaz) badań naukowych i prac rozwojowych na 2022 r. z 30 czerwca 2022 r.). Ponadto, na koniec I kwartału 2023 r., w Instytucie nie było ustalonego planu badań naukowych i prac rozwojowych na 2023 r.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że „Roczne plany badań naukowych i prac rozwojowych Instytutu były opiniowane przez Radę Naukową na najbliższym, po ich przekazaniu, posiedzeniu. Były tworzone wcześniej, ale odstępy między posiedzeniami Rady Naukowej, ze względu na okres pandemii, były 3-4 miesięczne. Plany oczekiwały na opinię, w międzyczasie zadania, projekty były realizowane bez zakłóceń. Przyczyną opóźnienia przekazania planów do zaopiniowania były również nierozstrzygnięte kwestie merytoryczno-finansowe,

---

¹² Sprawozdanie z działalności ITP za rok 2020, zaopiniowane przez Radę Naukową 13 maja 2021 r., Sprawozdanie z działalności ITP-PIB za rok 2021 dotyczące badań naukowych i prac rozwojowych, zaopiniowane przez Radę Naukową 30 czerwca 2022 r., Sprawozdanie z działalności ITP-PIB za rok 2022 dotyczące badań naukowych i prac rozwojowych, zaopiniowane przez Radę Naukową 28 czerwca 2023 r.

np. z dotacji celowej MRiRW. Nadmieniamy też, że wg naszej wiedzy, nie jest sprecyzowany ścisły termin utworzenia rocznych planów badań”.

Należy zauważyć, że pomimo braku ustawowych terminów w zakresie tworzenia planu badań i prac rozwojowych, jego opracowanie i zatwierdzenie powinno nastąpić w terminie umożliwiającym jego wprowadzenie od początku roku, w przeciwnym razie staje się dokumentem o charakterze formalnym a nie planistycznym.

(akta kontroli str. 111-134, 701-702)

1.3 Do podstawowej działalności instytutu należało m. in: przystosowywanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki i ich wdrożenie.

W roku 2020 w Instytucie wykonano 32 przystosowania prac rozwojowych do potrzeb praktyki, w roku 2021 – 17, w roku 2022 – 101, a w I kwartale 2023 r. wykonano przystosowanie do potrzeb praktyki jednej pracy rozwojowej.

Instytut w latach 2020–2023 (I kwartał) wykonał 12 wdrożeń badań naukowych i prac rozwojowych, i tak: jedno wdrożenie w 2020 r., dwa wdrożenia w 2021 r. i dziewięć wdrożeń w 2022 r.

Na 12 wykazanych przez ITP-PIB wdrożeń Instytut nie zawarł umów wdrożeniowych.

Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił: „Na realizację projektów zawierane były umowy całościowe, z których logiki wynikało przeprowadzenie wdrożenia. Powszechnym natomiast zjawiskiem jest niechęć przedsiębiorców do zawierania odrębnych umów wdrożeniowych, zwłaszcza że odbiorcami rozwiązań opracowanych w Instytucie są m.in. rolnicy. Odbiorcą jest również MRiRW, gdzie formuła zadań celowych nie przewiduje umów wdrożeniowych.”

W badanym okresie Instytut nie prowadził wyceny wdrożeń i nie wykazał przychodów z tytułu wdrożeń. W ITP-PIB nie został utworzony i nie funkcjonował fundusz wdrożeń.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że: „Przychody z wdrożeń Instytut traktował jako integralną część całości przychodów z projektów”.

W Instytucie nie zostały zdefiniowane rodzaje działań polegających na przystosowywaniu do potrzeb praktyki i wdrożeń ww. zadań, co uniemożliwiło ustalenie stopnia realizacji tych obowiązków ustawowych, w stosunku do ww. przystosowań wykazanych przez Instytut.

W zakresie braku w Instytucie wytycznych dotyczących definicji i kryteriów w obszarze przystosowania do potrzeb praktyki badań naukowych, prac rozwojowych Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił, że definicja taka nie jest wymagana ustawowo, natomiast w zakresie definicji „wdrożeń” Dyrektor wyjaśnił, iż: „Instytut posługuje się definicją podaną w Słowniku Języka Polskiego PWN, gdzie wdrożenie oznacza „rozpoczęcie stosowania czegoś w praktyce” Dyrektor wyjaśnił ponadto, że „Generalnie kierujemy się logiką kolejności działań: Wynik → Przystosowanie/Przygotowanie → Wdrożenie → Komercjalizacja. Część badań naukowych i wszystkie prace rozwojowe wykonywane w Instytucie są rozważane pod kątem ich przydatności dla praktyki”.

W rocznych sprawozdaniach z działalności Instytutu za lata 2020–2022 zaopiniowanych przez Radę Naukową i przekazywanych do MRiRW, ITP-PIB nie wykazywał przystosowań do potrzeb praktyki oraz wdrożeń badań naukowych. Dyrektor Instytutu wyjaśnił w tym przedmiocie, że: „Ustawa o instytutach badawczych nie precyzuje struktury rocznych sprawozdań. Nie posiadamy w tej kwestii wytycznych. MRiRW nie wносило uwag w tym zakresie”.

(akta kontroli str. 102-103, 135-152, 170-174, 179-182, 381-386, 417, 428, 513-522, 560-562, 599-605)

Liczba patentów udzielonych Instytutowi przez Urząd Patentowy w latach 2020–2023 (I kwartał) wyniosła 23, z tego 22 patenty krajowe (2020 r. – dziewięć patentów, 2021 r. – dziewięć patentów, 2022 r. – trzy patenty, 2023 r. – jeden patent) oraz jeden patent zagraniczny z 2020 r. Patenty nie zostały wdrożone.

Instytut posiadał prawa autorskie do jednego patentu z 2020 r.

W sprawie malejącej liczby patentów w kolejnych latach, Dyrektor Instytutu wyjaśnił: „Liczba zgłaszanych rocznie patentów ma charakter fluktuacyjny i wynika głównie z zaangażowania pracowników w inne, angażujące ich czas zadania. W związku z niedawną ewaluacją kategoryzacyjną Instytutu, największe wysiłki skierowano na publikacje naukowe w wysoko punktowanych czasopismach. (...) nie otrzymuje się obecnie punktów za zgłoszenie wynalazku. Biorąc pod uwagę, że procedura rozpatrzenia wniosku trwa kilka lat, zgłoszenie staje się mało atrakcyjne dla twórców.”

Instytut udostępniał nieodpłatnie efekty swoich badań i prac, ponieważ jak wyjaśnił Dyrektor: „(...) Efektem prac badawczych są m.in. liczne publikacje naukowe, gdzie z zamieszczonych wyników korzystają wg uznania i nieodpłatnie ich czytelnicy. Efekty prac badawczych są także przekazywane nieodpłatnie na licznych konferencjach naukowych, bowiem głównym celem takich konferencji jest wzajemna wymiana wiedzy. Efektem prac badawczych jest także wiedza ekspercka pracowników Instytutu wykorzystywana w ciągłej działalności konsultacyjnej i opiniotawczej (...)”

(akta kontroli str. 82-85, 151-152, 404-405, 439-440)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Dyrektor Instytutu nie ustalił regulaminu zasad zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, co było niezgodne z art. 24 ust. 1a ustawy o instytutach badawczych.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że w Instytucie zostały utworzone: Komisja opiniująca rozwiązania wynalazcze (Zarządzenie nr DON.020/2/23 z dnia 15 marca 2023 roku Dyrektora ITP-PIB), Komórka ds. komercjalizacji (Zarządzenie Nr DON.020/8/22 z dnia 28 października 2022 roku Dyrektora ITP-PIB).

Należy zauważyć, że powołanie w Instytucie ww. komisji i komórki ds. komercjalizacji, nie zwalnia Dyrektora Instytutu z opracowania wymaganego ustawą o instytutach badawczych ww. regulaminu, w celu zabezpieczenia skutecznego zarządzania własnością intelektualną oraz poszanowania praw twórców.

(akta kontroli str. 514-522)

Opis stanu
faktycznego

1.4 Dyrektor Instytutu, w ramach promowania aktywności naukowej służącej podwyższeniu przyznawanych kategorii naukowych, od 2018 r. zatwierdził Regulamin wynagrodzeń i premiowania pracowników ITP wprowadzający system premii za publikacje naukowe, a od 2020 r. również za patenty pracowników ITP.¹³

W okresie objętym kontrolą Instytut podlegał ocenie działalności naukowej za okres pięciu lat, tj. za lata 2017–2021. Instytut był oceniany w zakresie dwóch dyscyplin naukowych: Inżynierii środowiska, górnictwa i energetyki (dziedzina nauk inżynieryjno-technicznych) oraz Rolnictwa i ogrodnictwa (dziedzina nauk rolniczych).

Na mocy decyzji MEiN nr 421/402/2022 z dnia 28 lipca 2022 r. Instytutowi przyznano kategorię B+ w dyscyplinie „Rolnictwo i ogrodnictwo”. Na wniosek Dyrektora ITP-PIB

¹³ Regulamin wynagrodzeń i premiowania pracowników ITP z dnia 7 lutego 2018 r. wprowadzony zarządzeniem Dyrektora DITW.020/7/18 z dnia 8 lutego 2018 r. Zmiana załącznika nr 1 do ww. Regulaminu wprowadzona została zarządzeniem Dyrektora DITW.020/7/20 z dnia 15 czerwca 2020 r.

doszło do ponownego rozpatrzenia sprawy, a w konsekwencji do uchylecia ww. decyzji. Decyzją MEiN nr 421/402/2022-1 z dnia 9 lutego 2023 r. Instytut uzyskał kategorię naukową „A” w dyscyplinie „Rolnictwo i ogrodnictwo”.

Na mocy decyzji MEiN nr 421/209/2022 z dnia 28 lutego 2022 r. Instytut został sklasyfikowany w kategorii naukowej „B+” w dyscyplinie „Inżynieria środowisk, górnictwo i energetyka”. ITP-PIB złożył dnia 29 sierpnia 2022 r. wniosek o ponowne rozpatrzenie ww. sprawy. MEiN decyzją nr 421/209/2022-1 z dnia 9 lutego 2023 r. utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję.

(akta kontroli str. 308-380, 430, 621-625)

1.5 Instytut realizował w 2020 r. dwa zadania szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, o których mowa w art. 22 pkt 2 ustawy o instytutach badawczych oraz w § 3 rozporządzenia w sprawie nadania Instytutowi statusu PIB (dalej zadania szczególnie ważne) na łączną kwotę dofinansowania 6357 tys. zł, tj.:

- Program Wieloletni pn. „Przedsięwzięcia technologiczno-przyrodnicze na rzecz innowacyjnej, efektywnej i niskoemisyjnej gospodarki na obszarach wiejskich” na podstawie umowy nr. KS.eb.032.7.2020 zawartej z MRiRW 7 maja 2020 r.
- Program Wieloletni pn. "Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważonego rozwoju” na podstawie umowy nr KS.bb.832.8.2020 zawartej z MRiRW 4 maja 2020 r.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że ponadto w 2020 r. Instytut realizował na potrzeby MRiRW trzy szczególnie ważne zadania, tj.:

- Współredakcja i współautorstwo broszury „Gospodarowanie wodą w rolnictwie w obliczu susz”.
- Współpraca przy konstruowaniu propozycji MRiRW do Krajowego Planu Odbudowy.
- Koordynacja i współautorstwo ekspertyzy: „Określenie rodzajów inwestycji przyczyniających się do realizacji 4, 5 oraz 6 celu szczegółowego WPR 2021–2027.

W 2021 r. Instytut realizował pięć zadań szczególnie ważnych, w ramach umowy nr DSR.nw.070.11.2021, zawartej z MRiRW 17 listopada 2021 r. na przyznanie dotacji celowej w wysokości 2000 tys. zł:

- Identyfikacja i opracowanie nowych krajowych wskaźników jednostkowych oraz zrównoważonych metod produkcji dla celów ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu w rolnictwie;
- Racjonalne nawożenie i Ochrona gleb użytkowanych rolniczo;
- Monitoring efektów działania rolno-środowiskowo-klimatycznego;
- Wsparcie prac związanych z przygotowaniem planu strategicznego WPR na lata 2021-2027;
- Kreowanie zrównoważonego rozwoju rolnictwa na obszarach górskich i podgórskich, uwzględniając monitoring uwarunkowań produkcji zwierzęcej na terenach górskich.

W 2022 r. Instytut realizował osiem szczególnie ważnych zadań w ramach umowy nr DIW.ib.070.1.2022, zawartej z MRiRW 9 sierpnia 2022 r., na przyznanie dotacji celowej w wysokości 3210 tys. zł, tj.:

- Monitoring przyrodniczy.
- Ochrona gleb użytkowanych rolniczo.
- Racjonalne nawożenie.

- Identyfikacja i opracowanie nowych krajowych wskaźników jednostkowych oraz zrównoważonych metod produkcji dla celów ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu w rolnictwie.
- Gospodarowanie wodą na obszarach wiejskich w zakresie działań zapobiegających skutkom suszy i wspomagających małą retencje.
- Monitoring gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza.
- Wsparcie prac związanych z przygotowaniem planu strategicznego WPR na lata 2023-2027.
- Wsparcie procesu aktualizacji „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” (SZRWRiR) i strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Ponadto Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił, że w roku 2022 r. Instytut realizował na potrzeby MRiRW osiem zadań polegających na opiniowaniu, doradztwie i konsultacjach w zakresie:

- wsparcia prac związanych z przygotowaniem, monitorowaniem i oceną sposobu wdrażania Wspólnej Polityki Rolnej,
- identyfikacji i opracowania nowych krajowych wskaźników jednostkowych oraz zrównoważonych metod produkcji rolniczej dla celów ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu,
- doskonalenia zasad racjonalnego nawożenia.

Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił, że MRiRW zlecało Instytutowi zadania szczególnie ważne „bez wskazania obszaru wyszczególnionego w § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 marca 2021 r. dotyczącego szczególnie ważnych zadań”. Wyjaśnił ponadto, że wobec powyższego ITP-PIB kierował się własną oceną ważności przekazywanych zadań.

(akta kontroli str. 215-219, 418-427, 431-473, 523, 528-529,
542-549, str. 675 pliki: 091-097)

1.6 W roku 2020 koszty wykonania zadań w ramach działalności podstawowej Instytutu wyniosły 12 868 tys. zł, w tym 81% kosztów zostało sfinansowane ze środków publicznych tj.: w ramach dofinansowania NCBR – 408 tys. zł (4% środków publicznych), w ramach dofinansowania z MRiRW – 6357 tys. zł (59% środków publicznych), w ramach dofinansowania MNiSW – 3593 tys. zł (33% środków publicznych).

W roku 2021 koszty wykonania zadań w ramach działalności podstawowej Instytutu wyniosły 8899 tys. zł. 64 % kosztów zostało sfinansowane ze środków publicznych, tj.: w ramach dofinansowania NCBR – 48 tys. zł (1% środków publicznych), dofinansowania z MRiRW – 1972 tys. zł (35% środków publicznych), w ramach dofinansowania MEiN – 3653 tys. zł (64% środków publicznych).

W roku 2022 koszty wykonania zadań w ramach działalności podstawowej Instytutu wyniosły 12 629 tys. zł, w tym 58% kosztów zostało sfinansowane ze środków publicznych, tj.: w ramach dofinansowania NCBR – 312 tys. zł (4% środków publicznych), w ramach dofinansowania z MRiRW – 3033 tys. zł (35% środków publicznych), w ramach dofinansowania MEiN – 3752 tys. zł (43% środków publicznych) oraz ramach finansowania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – 264 tys. zł (3% środków publicznych).

(akta kontroli str. 240, 244, 539, 565-566)

Prawidłowość realizacji i rozliczenia realizowanych programów wieloletnich skontrolowano na próbie zadania pn. „Przedsięwzięcia technologiczno-przyrodnicze na rzecz innowacyjnej, efektywnej i niskoemisyjnej gospodarki na obszarach wiejskich, wykonywanego w ramach programu wieloletniego na podstawie umowy

dotacji nr KS.eb.032.7.2020 z dnia 7 maja 2020 r., zawartej pomiędzy Instytutem i Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi na kwotę 6192 tys. zł. Badaniem objęto osiem dokumentów księgowych dobranych na łączną kwotę 81 tys. zł, co stanowiło 1,4% poniesionych kosztów w kwocie 5937 tys. zł (przy doborze próby brano pod uwagę najwyższe kwoty kosztów oraz potencjalne ryzyko wystąpienia nieprawidłowości), nie stwierdzając nieprawidłowości. Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z założeniami, a kwotę niewykorzystanej dotacji w wysokości 255 tys. zł Instytut zwrócił na rachunek bankowy MRiRW terminowo w dwóch transzach: 11 i 15 stycznia 2021 r. Rozliczenie dotacji zostało zatwierdzone przez MRiRW 15 lutego 2021 r.

(akta kontroli str. 456-473)

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że Instytut realizował również zadania zlecone przez ministra nadzorującego na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy o instytutach badawczych polegające na wsparciu „(...) MRiRW w kwestii projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych. Postulaty rozporządzenia groziły zatopieniem znaczącej części polskich torfowisk i wyłączeniem ich w ten sposób z produkcji pasz (...)”.

W latach objętych kontrolą Instytut złożył cztery wnioski o przyznanie środków finansowych na utrzymanie aparatury naukowo-badawczej lub stanowiska badawczego (2021 r. – dwa wnioski, 2022 r. – dwa wnioski). Złożone wnioski nie zostały zakwalifikowane do finansowania.

Ponadto w 2021 r. Instytut złożył jeden wniosek w sprawie przyznania środków finansowych na realizację inwestycji związanej z działalnością naukową. Wniosek ten nie został zakwalifikowany do finansowania.

(akta kontroli str. 438-473)

1.7 Wielkość zatrudnienia¹⁴ w Instytucie ogółem, w przeliczeniu na etaty, kształtowała się od 223,4 w 2020 r. do 159 etatów w 2023 r. Liczba etatów pracowników naukowych w 2020 r. wyniosła 34, co stanowiło 15,2% ogólnej liczby wszystkich etatów w roku 2020. Liczba etatów pracowników naukowych w I kwartale 2023 r. wyniosła 30,7, co stanowiło 19,3% ogólnej liczby wszystkich etatów w I kwartale 2023 r.

W I kwartale 2023 r. zmalał, w stosunku do 2020 r., średni wiek pracowników naukowych zatrudnionych na stanowisku profesora zwyczajnego z 76 do 73,3 lat oraz średni wiek pracowników naukowych zatrudnionych na stanowisku profesora nadzwyczajnego, z 60,4 do 54,3 lat. Nastąpił wzrost średniego wieku pracowników zatrudnionych na stanowiskach asystentów z 31,9 lat w 2020 r. do 34,8 lat w I kwartale 2023 r. W ww. okresie nastąpił wzrost średniego wieku osób zatrudnionych na stanowisku adiunkta z 43,7 lat w 2020 r. do 44,3 lat w I kwartale 2023 r.

W latach 2020–2023 (I kwartał) Instytut nie zatrudniał pracowników badawczo-technicznych.

Liczba etatów pracowników inżynieryjno-technicznych w 2020 r. wyniosła 114,6, co stanowiło 51,3% ogółu etatów. Liczba etatów pracowników inżynieryjno-technicznych w 2023 r. wyniosła 71,7, co stanowiło 45,1% liczby etatów ogółem. W 2023 r., w stosunku do 2022 r. nastąpił spadek liczby etatów pracowników inżynieryjno-technicznych o 6,2 punktów procentowych, przy jednoczesnym spadku liczby wszystkich etatów ogółem w 2023 r. o 28,8% w porównaniu do ogólnej liczby etatów w 2020 r.

¹⁴ Prezentowane dane w zakresie zatrudnienia dotyczą stanu na koniec roku.

Liczba etatów pracowników administracyjno-ekonomicznych w 2020 r. wyniosła 42,7 etatu, co stanowiło 21,4% ogółu etatów. Liczba etatów pracowników inżynieryjno-technicznych w 2023 r. wyniosła 37,5, co stanowiło 23,6% liczby etatów ogółem. W 2023 r., w stosunku do 2020 r. nastąpił wzrost liczby etatów pracowników inżynieryjno-technicznych o 2,2 punktu procentowego.

Liczba etatów pozostałych pracowników (w tym pracowników bibliotek i dokumentacji naukowej) w 2020 r. wyniosła 32,2, co stanowiło 14,4% liczby etatów ogółem. Liczba etatów pozostałych pracowników w 2023 r. wyniosła 18,9, co stanowiło 11,9% ogółu etatów. W 2023 r., w porównaniu do 2020 r. nastąpił spadek liczby etatów pozostałych pracowników o 2,5 punktu procentowego.

(akta kontroli str. 16-19, 245, 301-308, 445-452, 556-557, 593-598)

1.8 Prawidłowość prowadzenia postępowań konkursowych na stanowiska naukowe, realizowane w ITP-PIB w latach 2020–2023 (I kwartał) zbadano na podstawie próby dobranej w sposób losowy. W skład próby weszło cztery spośród 18 konkursów ogłoszonych przez Instytut w badanym okresie (stanowiło to 22,2% populacji). W wyniku badania stwierdzono, że postępowania konkursowe zostały przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, tj. art. 43 ust. 6 ustawy o instytutach badawczych.

(akta kontroli str. 667)

Ponadto na próbie dziewięciu osób skontrolowano posiadanie przez pracowników naukowych kwalifikacji wymaganych ustawą o instytutach badawczych (stanowiło to 32,1% populacji składającej się z 28 pracowników naukowych). Próba do badania została dobrana w sposób losowy. W ramach badania stwierdzono, że wszystkie osoby posiadają stosowne do zajmowanego stanowiska wykształcenie, tytuły i stopnie naukowe, tj. spełniają wymagania określone w art. 43 ust. 1-5 ustawy o instytutach badawczych.

(akta kontroli str. 671)

Osoba na stanowisku Zastępcy Dyrektora ds. naukowych posiadała tytuł naukowy profesora nauk rolniczych, zgodnie z art. 27 ust. 2 ustawy o instytutach badawczych. Sekretarz naukowy w ITP-PIB, który pełnił swoją funkcję do 19 sierpnia 2020 r., posiadał tytuł naukowy wymagany art. 27 ust. 5 ustawy o instytutach badawczych. Po tej dacie Instytut nie powołał nowego sekretarza naukowego.

W okresie objętym kontrolą jeden pracownik ITP-PIB wnioskuje o zgodę Dyrektora Instytutu na wykonywanie dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub prowadzenie działalności gospodarczej. Jak wyjaśnił Dyrektor: „Ww. osoba uzyskała akceptację zarówno kierownika komórki organizacyjnej jak i Dyrektora Instytutu na dodatkową działalność (...) jednak ostatecznie nie podjęła takiej działalności.”

Dyrektor Instytutu realizował zadania pracownika naukowego, tj. pełnił funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim w latach 2018–2023 i z tego tytułu nie pobierał wynagrodzenia. Ponadto w okresie od 1 grudnia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. pełnił funkcję eksperta w wymiarze czasu pracy 0,100 etatu w zadaniu nr 3 Programu Wieloletniego pn.: „Przedsięwzięcia technologiczno-przyrodnicze na rzecz innowacyjnej, efektywnej niskoemisyjnej gospodarki na obszarach wiejskich” w ramach umowy dotacji KS.eb.032.7.2020 z dnia 7 maja 2020 r. W związku z powyższym 3 listopada 2020 r. został zawarty aneks do umowy o pracę, który

przewidywał za wykonaną pracę wynagrodzenie, odpowiadające 0,1000 etatu wynagrodzenia zasadniczego brutto.

(akta kontroli str. 238, 301-305, 578-579)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor Instytutu nie ustanowił regulaminu przeprowadzania okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych, co było niezgodne z art. 44 ust. 4 ustawy o instytutach badawczych.

Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił, że: „W chwili obecnej finalizowane są prace nad ankietą oceny oraz jej regulaminem”.

(akta kontroli str. 301-305, 538-558)

2. Rada Naukowa Instytutu w latach 2018-2023 (I kwartał) nie dokonywała okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych, co było niezgodne z art. 29 ust. 2 pkt 12 oraz art. 44 ust. 3 ustawy o instytutach badawczych. Rada Naukowa powinna przeprowadzać takie oceny nie rzadziej niż co cztery lata (art. 44 ust. 4 ww. ustawy), a oceny takiej nie dokonywała co najmniej od 2018 r.

Jak wyjaśnił Dyrektor ITP-PIB „(...) Stan ten spowodowany był panującą pandemią w latach 2020–2021 (posiedzenia zdalne) oraz zmieniającymi się kadencjami i składami Rady Naukowej Instytutu. Pracownicy naukowci poddawani byli w ostatnich latach intensywnej kontroli i presji na rzecz uzyskiwania punktów MEiN. Dobre wyniki w tym zakresie spowodowały opóźnienie w podjęciu formalnej oceny okresowej. W chwili obecnej finalizowane są prace nad ankietą oceny oraz jej regulaminem”.

(akta kontroli str. 301-305, 538-558)

Opis stanu
faktycznego

1.9 Instytut w latach 2020–2022 posiadał uprawnienia do nadawania stopni naukowych na podstawie art. 174 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹⁵. Po przeprowadzonej ewaluacji jakości działalności naukowej 2017–2021 (decyzja z 28 lipca 2022 r.), ITP posiadał ww. uprawnienia na podstawie art. 185 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹⁶. W okresie objętym kontrolą, Instytut nadał osiem stopni naukowych doktora oraz odmówił nadania jednego stopnia doktora habilitowanego. Nadanie stopni naukowych następowało w wyniku podjęcia przez Radę Naukową uchwał w sprawach nadania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego.

Badaniem prawidłowości nadawania stopni naukowych, objęto próbę trzech spośród dziewięciu uchwał podjętych przez Radę Naukową (po jednej z każdego roku: 2020, 2021, 2022) o nadaniu stopnia naukowego oraz odmowie nadania stopnia naukowego. Próba została dobrana w sposób losowy i stanowiła 33% populacji. W ramach badania nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 670)

W latach objętych kontrolą Instytut nie prowadził studiów doktoranckich.

Dyrektor ITP wyjaśnił, że: „W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie Wyższym i Nauce ostatnia rekrutacja na studia doktoranckie mogła być przeprowadzona w roku akademickim 2018/2019. Nie było w tych latach wystarczającej liczby chętnych do uruchomienia edycji studiów. Od 1 października 2019 roku zaczęły funkcjonować szkoły doktorskie, a studia

¹⁵ Dz. U. poz. 1669.

¹⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 742.

doktoranckie mogły być jedynie kontynuowane wcześniej rozpoczęte, tj. rekrutacje 2018/2019 i wcześniejsze z ostatecznym terminem obron rozpraw doktorskich do dnia 31 grudnia 2023 roku (art. 179 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce). Po tej dacie przewody doktorskie będą zamykane lub umarzane z mocy prawa. Obecnie, wraz z uzyskaniem oceny MEiN w dwóch dyscyplinach, Instytut ma prawo samodzielnie prowadzić szkołę dokorską. Rozważane jest jej uruchomienie o ile zgłosi się odpowiednia liczba kandydatów”.

W latach 2020/2021, 2021/2022 Instytut prowadził studia podyplomowe w zakresie rolnictwa dla absolwentów kierunków nierolniczych. Dyplom ukończenia studiów w ww. latach otrzymało 184 absolwentów. Koszty prowadzenia studiów wyniosły łącznie 4,7 tys. zł. Łączne przychody ze studiów wyniosły 93,1 tys. zł.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że: „Koszty ITP-PIB dotyczą wyłącznie wydania (wydrukowania) świadectw. Pozostałe koszty, w tym: promocja, reklama, obsługa platformy e-learningowej oraz platformy do zajęć on-line, wypłaty wynagrodzeń wykładowcom itd. realizowane były przez współorganizatora na podstawie Umowy o współpracy i odrębnych aneksów dla każdej edycji studiów. Przychody wynikają z ww. umowy o współpracy – Instytut otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 10% liczonych od sumy wpłat czesnego wszystkich uczestników edycji. Ta kwota jest zyskiem Instytutu”.

Instytut w badanym okresie prowadził bezpłatne szkolenia w ramach programów wieloletnich oraz szkolenia z zakresu ekspertyz wykonywanych na zlecenie podmiotów zewnętrznych. Powyższe szkolenia ukończyło łącznie 756 osób. W roku 2020/2021 zostało przeprowadzonych 17 szkoleń, w roku 2021/2022 – 16 szkoleń, 2022/2023 (I kwartał) – dziewięć szkoleń.

W sprawie braku kosztów i przychodów z tytułu realizowanych szkoleń Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że szkolenia były bezpłatne dla uczestników, natomiast „koszty (...) były ujęte w kosztorysach zbiorczych i szczegółowych realizacji Programów Wieloletnich 2016–2020 bez ich wyszczególnienia jako koszty szkoleń. Ponadto wyjaśnił, że „szkolenia (...) w ramach wykonywanych ekspertyz na zlecenie podmiotów zewnętrznych; przychody koszty zawarto w kosztach zlecenia badań, bez wyszczególnienia szkoleń”.

(akta kontroli str. 86-87, 438-445, 606-607)

1.10 W okresie objętym kontrolą, tj. w latach 2020–2023 (I kwartał) w ITP-PIB przeprowadzono 32 audyty i 15 kontroli.

W roku 2020 przeprowadzone zostało 11 audytów. Zalecenia do wdrożenia przez audytowane komórki Instytutu zostały wydane w 11 przeprowadzonych audytach. Zalecenia zostały wdrożone we wszystkich 11 przypadkach.

W roku 2021 przeprowadzone zostało 11 audytów. Zalecenia do wdrożenia przez audytowane komórki Instytutu zostały wydane w 10 przeprowadzonych audytach, w przypadku dziewięciu audytów zalecenia zostały wdrożone, w przypadku jednego audytu zalecenia są w trakcie realizacji.

W roku 2022 przeprowadzone zostało 13 audytów. Zalecenia do wdrożenia przez audytowane komórki Instytutu zostały wydane w 13 przeprowadzonych audytach. W przypadku 10 audytów zalecenia zostały wdrożone, w przypadku dwóch audytów zalecenia są w trakcie realizacji, w przypadku jednego audytu zalecenia nie zostały wdrożone z uwagi na wykluczenie audytowanej komórki ze struktury ITP-PIB.

Ponadto w 2020 w Instytucie została przeprowadzona kontrola Państwowej Inspekcji Pracy, z której wnioski pokontrolne zostały zrealizowane.

W 2021 r. w Instytucie zostały przeprowadzone dwie kontrole MRiRW. Wnioski z tych kontroli zostały przez Instytut wdrożone.

Na przełomie 2021 r. i 2022 r. w ITP-PIB została przeprowadzona kontrola MRiRW. Wystąpienie z ww. kontroli wpłynęło do Instytutu 5 lipca 2023 r. Według stanu na 14 lipca 2023 r. Instytut był na etapie analizy wniosków pokontrolnych i przygotowania do ich wdrożenia.

Ponadto, w roku 2022 zostały przeprowadzone: cztery kontrole Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, które nie wykazały nieprawidłowości, jedna kontrola Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w której nie stwierdzono nieprawidłowości, jedna kontrola Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, z której wniosek w zakresie rozbiórki jednego z budynków nie został zrealizowany ze względu na brak zgody Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz cztery kontrole Powiatowego Lekarza Weterynarii, w przypadku dwóch kontroli wydano wnioski, które zostały zrealizowane.

W 2023 r. została przeprowadzona jedna kontrola Powiatowego Lekarza Weterynarii, w ramach której nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 104-110, 183-214, 251-278, 474-512, 608-620, 626-633)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy w Falentach prawidłowo wykonywał zadania podstawowe oraz powierzone mu zadania szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, o których mowa w art. 22 pkt 2 ustawy o instytutach badawczych. W latach 2020–2022 rosła liczba wykonywanych przez Instytut badań naukowych i prac rozwojowych, jak również liczba przystosowań do potrzeb praktyki oraz wdrożeń wyników ww. badań i prac rozwojowych. W sposób prawidłowy Instytut wykorzystał i rozliczył przyznane mu środki publiczne, w tym dotacje celowe, na realizację prac naukowych i badawczych. Instytut należycie dokumentował zadania podlegające ocenie w ramach ewaluacji działalności naukowej i badawczo rozwojowej oraz prowadził skuteczną politykę w celu osiągnięcia wyższej oceny ewaluacyjnej. W badanym okresie korzystał z uprawnień do kształcenia i nadawania stopni naukowych.

Stwierdzone nieprawidłowości, które wpłynęły na obniżenie oceny częściowej w ww. zakresie, polegały na:

- niesporządzeniu dokumentu określającego perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej, zatwierdzonego przez Radę Naukową,
- niesporządzeniu rocznych sprawozdań dyrektora z wykonania zadań, opiniowanych przez Radę Naukową,
- ustaleniu planów badań naukowych i prac rozwojowych Instytutu na lata 2020–2023 w terminach, które uniemożliwiały ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły,
- nieustaleniu regulaminu przeprowadzania okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych,
- nieprzeprowadzeniu oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych,
- nieustaleniu regulaminu zasad zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

OBSZAR

2. Gospodarka finansowa i zarządzanie majątkiem Instytutu.

Opis stanu faktycznego

2.1 Dyrektor Instytutu ustalił roczne plany finansowe Instytutu na lata 2020–2023 po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej, tj. w trybie określonym w art. 18 ust. 12 ustawy o instytutach badawczych.

Plan finansowy na 2023 r. został ustalony przez Dyrektora ITP-PIB 28 grudnia 2022 r. i został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Naukową 18 stycznia 2023 r.

Sprawozdania finansowe za lata 2020–2022 podlegały opinii biegłych rewidentów, które nie wskazywały na zagrożenie braku możliwości kontynuowania działalności Instytutu. Sprawozdania finansowe za lata 2020–2022 zostały zatwierdzone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

(akta kontroli str. 680 pliki: 235-244, str. 681 pliki: 245-246 oraz 261-264)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Plany finansowe Instytutu na lata 2020–2022 nie zostały ustalone przez Dyrektora Instytutu i zaopiniowane przez Radę Naukową w terminach, które umożliwiały ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły. Było to działanie nierzetelne. Uchwały Rady Naukowej podjęto: 25 czerwca 2020 r. (plan finansowy na rok 2020 z 24 czerwca 2020 r.), 29 czerwca 2021 r. (plan finansowy na rok 2021 z 31 marca 2021 r.) oraz 19 września 2022 r. (plan finansowy na 2022 r. z 9 września 2022 r.). Zgodnie z art. 18 ust. 10-12 ustawy o instytutach badawczych podstawą gospodarowania środkami Instytutu jest plan finansowy ustalany przez Dyrektora po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej, obejmujący przychody własne, dotacje z budżetu państwa i koszty. Na powyższe w odniesieniu do planów finansowych Instytutu na lata 2020–2021 r. zwrócił również uwagę Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w wystąpieniu pokontrolnym z 4 lipca 2023 r.

W sprawie ustalenia i zatwierdzenia planów finansowych w terminach, które uniemożliwiały ich zatwierdzenie i obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły, Dyrektor Instytutu wyjaśnił: „Zgodnie z art. 18 ust. 10 i 12 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 roku o instytutach badawczych, podstawą gospodarowania środkami w Instytucie jest roczny plan finansowy, który ustala Dyrektor po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej. Ustawa o instytutach badawczych nie określa, w jakich terminach plan finansowy ma być sporządzony, komu i w jakich terminach ma być przekazywany (...). Ponieważ w ustawie o instytutach nie ma również terminów, do kiedy ma być przygotowany plan finansowy, przygotowanie planów finansowych na lata 2020–2021–2022 i przedłożenie ich na Radę Naukową odpowiednio: 25 czerwca 2020 roku, 29 czerwca 2021 roku i 19 września 2022 roku w naszej ocenie nie naruszyło przepisów określonych w ustawie. Ponadto fakt, że plan został ustalony przez Dyrektora i zaopiniowany przez Radę Naukową w trakcie roku, nie wpłynął na to, że plan finansowy dotyczy całego roku, a nie okresu od zaopiniowania przez Radę Naukową, a co za tym idzie - obowiązuje od początku roku.”

Należy zauważyć, że pomimo braku ustawowych terminów w zakresie tworzenia planu finansowego, jego opracowanie i zatwierdzenie powinno nastąpić w terminie umożliwiającym wprowadzenie od początku roku, w przeciwnym razie staje się dokumentem o charakterze formalnym a nie planistycznym.

(akta kontroli str. 673 plik 025, str. 681 pliki: 261-264, str. 719, 728, 752)

2. W planach finansowych Instytutu na lata 2020–2022 nie dokonywano zmian w trakcie roku w sytuacji, gdy koszty wykonane przekraczały wartości ustalone w planie finansowym na dany rok. Koszty ogółem wykonano odpowiednio w kwocie: 33 276,9 tys. zł, tj. o 5077,8 tys. zł (18%) wyższej od kosztów określonych w planie na 2020 r. (28 199,1 tys. zł), 32 636,5 tys. zł, tj. o 6970,1 tys. zł (27,1%) wyższej od kosztów określonych w planie na 2021 r. (25 666,4 tys. zł) oraz 35 886,2 tys. zł, tj. o 1764,1 tys. zł (4,9%) wyższej od kosztów określonych w planie na 2022 r. (35 886,2 tys. zł).

Dyrektor Instytutu wyjaśnił: „Ustawa o instytutach badawczych nie określa, (...) kiedy i jak należy dokonywać zmian w planie finansowym, nie ma też informacji dotyczącej przekroczeń zaplanowanych kosztów czy przychodów i jak należy w takiej sytuacji postępować. (...) Aby plan finansowy był możliwy do realizacji czy wdrożenia, jego budowa musi opierać się na wiarygodnych informacjach, opartych na rzetelnym szacunku przychodów i kosztów, wymaga zebrania wielu informacji, które często na początku roku jeszcze trudno oszacować, ponieważ ich wielkości dopiero są określane w trakcie roku, podczas zawierania umów czy negocjacji lub aplikowania Instytutu o środki z różnych projektów. Pomimo dołożenia staranności przy ustalaniu planu finansowego, w trakcie roku były realizowane nowe zadania, których na początku roku nie można było przewidzieć, jednak nie dokonywano zmian w planie, ponieważ obowiązek taki nie wynikał z ustawy o instytutach”.

Należy zauważyć, że istotą planu finansowego jest jego prognostyczny charakter i podczas jego opracowywania zawsze należy opierać się na wiarygodnych (na dzień jego tworzenia) założeniach i informacjach. Niemniej jednak, w trakcie realizacji planu finansowego zawsze należy brać pod uwagę zmieniające uwarunkowania, które mogą weryfikować założenia przyjęte przy jego tworzeniu. Nie oznacza to jednak, że założenia pierwotne stają się nierzetelne. Zdaniem NIK, niezbędna jest zatem bieżąca analiza wykonania planu finansowego i odpowiednia reakcja jednostki w tym zakresie, polegająca na wprowadzaniu zmian w ustalonym planie finansowym. Jednostka winna zatem monitorować wykonanie planu i reagować na zmiany założeń, które były podstawą jego opracowania.

Ponadto, na niedokonywanie zmian planów finansowych na lata 2020–2021 w zakresie kosztów, zwrócił również uwagę Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w wystąpieniu pokontrolnym z 4 lipca 2023 r. skierowanym do Dyrektora Instytutu.

(akta kontroli str. 673 plik 025, str. 681 pliki: 261-264, str. 719, 728, 752)

3. Plan finansowy Instytutu na 2022 r. nie obejmował kosztów majątkowych, co było niezgodne z art. 18 ust. 11 pkt 3 lit. c ustawy o instytutach badawczych.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił: „Za przygotowanie planów finansowych w Instytucie odpowiada główny księgowy, przygotowany plan finansowy przedkłada do akceptacji i zatwierdzenia dyrektorowi. Główny księgowy w zakresie wypełniania swoich obowiązków, obowiązany jest do przestrzegania przepisów prawa nie tylko w zakresie rachunkowości i podatków ale również ustawy o instytutach badawczych i ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce. Przygotowany na początku września przez ówczesnego głównego księgowego plan na rok 2022 nie spełniał w całości wymogów ustawy o instytutach, jednak został podpisany przez dyrektora z uwagi na fakt, że chciał przedłożyć go na Radzie Naukowej, której termin był wyznaczony na 19 września 2022 roku. Równolegle dyrektor podjął działania mające na celu wymianę osoby odpowiedzialnej za rachunkowość i finanse na osobę z większym doświadczeniem w zakresie

funkcjonowania instytutów i od 1 grudnia 2022 roku zatrudnił na tym stanowisku nową osobę”.

(akta kontroli str. 673 plik 017, str. 681 plik 263, str. 721)

4. W okresie objętym kontrolą Instytut nieterminowo regulował zobowiązania, w efekcie czego zapłacił odsetki wynikające z zaciągniętych zobowiązań w łącznej kwocie 41,7 tys. zł¹⁷, tj. 5,8 tys. zł w 2020 r., 17,6 tys. zł w 2021 r., 14 tys. zł w 2022 r. oraz 4,3 tys. zł w I kwartale 2023 r.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że na nieterminowe zapłaty faktur oraz opłat miały przede wszystkim wpływ zatory w obiegu dokumentów podczas trwania pandemii i z tym związanej pracy zdalnej oraz absencji chorobowej pracowników i kadry zarządzającej. Miały też miejsce sytuacje przetrzymywania dokumentów przez osoby merytoryczne i zatwierdzające, a także nie przekazywano ich na czas pracownikom działu finansowo-księgowego, którzy rejestrują płatności w systemie bankowym. Wyjaśnił ponadto, że w związku z powyższym Dyrekcja Instytutu podjęła decyzję o przygotowaniu wdrożenia elektronicznego obiegu dokumentów, co ma zapobiec opisywanym wyżej sytuacjom, a także znacząco wpłynąć na szybkość realizacji płatności. Dodał, że od marca 2023 r. Główna Księgowa Instytutu zleciła zmianę kolejności wprowadzania dokumentów do systemu finansowo-księgowego w celu wykorzystania możliwości nowo wdrożonego systemu Symfonia ERP poprzez generowanie e-przelewów i ich importu do systemu bankowego.

Zdaniem NIK nieterminowe regulowanie zobowiązań, które skutkowało naliczeniem odsetek, było działaniem niegospodarnym.

(akta kontroli str. 673 plik 025, str. 677 plik 143, str. 715, 719)

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą wysokość przychodów Instytutu ogółem wyniosła odpowiednio: w 2020 r. – 33 506,2 tys. zł (tj. 111,5% planu w wysokości 30 054,9 tys. zł), w 2021 r. – 29 938,4 tys. zł (tj. 115,6% planu w wysokości 25 895 tys. zł), w 2022 r. – 37 695 tys. zł (tj. 106,7% planu w wysokości 35 318 tys. zł) oraz w I kwartale 2023 r. – 7383,6 tys. zł (plan na 2023 r. ustalono w kwocie 38 112,6 tys. zł).

W latach 2020–2023 na strukturę przychodów ITP-PIB składały się trzy pozycje: przychody własne Instytutu ze sprzedaży wyników badań naukowych i prac rozwojowych, dotacje oraz inne przychody.

W 2020 r. przychody ogółem w kwocie 33 506,2 tys. zł stanowiły: inne przychody w wysokości 17 769,5 tys. zł (53% przychodów ogółem), dotacje w wysokości 12 040,4 tys. zł (35,9% przychodów ogółem) oraz przychody własne ze sprzedaży wyników badań naukowych i prac rozwojowych w wysokości 3696,3 tys. zł (11% przychodów ogółem).

W 2021 r. przychody ogółem w kwocie 29 938,4 tys. zł stanowiły: inne przychody w wysokości 19 375,9 tys. zł (64,7% przychodów ogółem), dotacje w wysokości 7048,6 tys. zł (23,5% przychodów ogółem) oraz przychody własne ze sprzedaży wyników badań naukowych i prac rozwojowych w wysokości 3513,9 tys. zł (11,7% przychodów ogółem).

W 2022 r. przychody ogółem w kwocie 37 695 tys. zł stanowiły: inne przychody w wysokości 22 430 tys. zł (59,5% przychodów ogółem), dotacje w wysokości 10 387 tys. zł (27,6% przychodów ogółem) oraz przychody własne ze sprzedaży wyników badań naukowych i prac rozwojowych w wysokości 4878 tys. zł (12,9% przychodów ogółem).

¹⁷ Kwota bez odsetek z tytułu realizacji zasądzonych wyroków sądowych w 2022 r. w wysokości 20,9 tys. zł.

W I kwartale 2023 r. przychody ogółem w kwocie 7383,6 tys. zł stanowiły: inne przychody w wysokości 5637,2 tys. zł (76,3% przychodów ogółem), dotacje w wysokości 987 tys. zł (13,4% przychodów ogółem) oraz przychody własne ze sprzedaży wyników badań naukowych i prac rozwojowych w wysokości 759,4 tys. zł (10,3% przychodów ogółem).

W 2020 r. na inne przychody w wysokości 17 769,5 tys. zł składały się: przychody z produkcji rolnej – 5654,1 tys. zł (31,8% innych przychodów oraz 16,9% przychodów ogółem), przychody z dzierżawy i najmu – 5378,4 tys. zł (30,3% innych przychodów oraz 16,1% przychodów ogółem) oraz przychody finansowe i operacyjne – 6737 tys. zł (37,9% innych przychodów oraz 20,1% przychodów ogółem), w tym na pokrycie amortyzacji z dotacji – 6005,9 tys. zł (89,1% przychodów finansowych i operacyjnych oraz 17,9% przychodów ogółem).

W 2021 r. na inne przychody w wysokości 19 375,9 tys. zł składały się: przychody z produkcji rolnej – 6525,2 tys. zł (33,7% innych przychodów oraz 21,8% przychodów ogółem), przychody z dzierżawy i najmu – 5997,9 tys. zł (31% innych przychodów oraz 20% przychodów ogółem) oraz przychody finansowe i operacyjne – 6852,8 tys. zł (35,4% innych przychodów oraz 22,9% przychodów ogółem), w tym na pokrycie amortyzacji z dotacji – 6004,6 tys. zł (87,6% przychodów finansowych i operacyjnych oraz 20,1% przychodów ogółem).

W 2022 r. na inne przychody w wysokości 22 430 tys. zł składały się: przychody z produkcji rolnej – 7387 tys. zł (59,5% innych przychodów oraz 19,6% przychodów ogółem), przychody z dzierżawy i najmu – 7435 tys. zł (33,1% innych przychodów oraz 19,7% przychodów ogółem), przychody finansowe i operacyjne – 7497 tys. zł (33,4% innych przychodów oraz 19,9% przychodów ogółem), w tym na pokrycie amortyzacji z dotacji – 6204 tys. zł (82,8% przychodów finansowych i operacyjnych oraz 16,5% przychodów ogółem) oraz przychody ze sprzedaży środków trwałych, materiałów i wyposażenia – 111 tys. zł (0,5% innych przychodów oraz 0,3% przychodów ogółem).

W I kwartale 2023 r. na inne przychody w wysokości 5637,2 tys. zł składały się: przychody z produkcji rolnej – 1496 tys. zł (26,5% innych przychodów oraz 20,3% przychodów ogółem), przychody z dzierżawy i najmu – 2302,8 tys. zł (40,9% innych przychodów oraz 31,2% przychodów ogółem), przychody finansowe i operacyjne – 1586,2 tys. zł (28,1% innych przychodów oraz 21,5% przychodów ogółem), w tym na pokrycie amortyzacji z dotacji – 1555,7 tys. zł (98,1% przychodów finansowych i operacyjnych oraz 21,1% przychodów ogółem) oraz przychody ze sprzedaży środków trwałych, materiałów i wyposażenia – 252,2 tys. zł (4,5% innych przychodów oraz 3,4% przychodów ogółem).

W okresie objętym kontrolą ITP-PIB osiągnął przychody własne ze sprzedaży wyników badań naukowych i prac rozwojowych w wysokości:

- 3696,3 tys. zł, tj. o 1496,3 tys. zł (68%) wyższe od planu ustalonego na 2020 r. (2200 tys. zł);
- 3513,9 tys. zł, tj. o 266,1 tys. zł (7%) niższe od planu ustalonego na 2021 r. (3780 tys. zł);
- 4878 tys. zł, tj. o 723 tys. zł (12,9%) niższe od planu ustalonego na 2022 r. (5601 tys. zł);
- 759,4 tys. zł w I kwartale 2023 r. (plan na 2023 r. ustalono w kwocie 3300 tys. zł).

W sprawie różnic w wykonaniu przychodów własnych ze sprzedaży wyników badań naukowych i prac rozwojowych w stosunku do ustalonego planu Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że „Zaplanowanie przychodów własnych z tytułu sprzedaży wyników badań naukowych i prac rozwojowych w sposób bardzo szczegółowy jest niezmiernie trudne, gdyż stanowi ona działalność komercyjną i jej wielkość uzależniona jest od aktualnej sytuacji ekonomicznej na rynku i zapotrzebowania na tego rodzaju badania

specjalistyczne. (...) Plan stanowi szacunek spodziewanych przychodów, przygotowywany jest na początku roku i nie ma możliwości, aby na przestrzeni całego roku nie było rozbieżności między szacowanymi wielkościami na początku roku a rzeczywistym wykonaniem przychodów na koniec roku; jak widać, odchylenia wykonania od planu mogą być zarówno dodatnie, jak i ujemne”.

(akta kontroli str. 673 plik 003, str. 677 pliki: 143 i 147, str. 680 pliki: 236-238, str. 714)

Na podstawie art. 21 ust. 6 ustawy o instytutach badawczych Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zlecił Instytutowi realizację ze środków dotacji celowej:

- pięciu zadań w 2021 r. w ramach umowy nr DSR.nw.070.11.2021 z 17 listopada 2021 r. na przyznanie dotacji celowej w wysokości 2000 tys. zł. Środki dotacji w kwocie 2000 tys. zł wpłynęły na rachunek bankowy Instytutu 22 listopada 2021 r.;
- ośmiu zadań w 2022 r. w ramach umowy nr DIW.ib.070.1.2022 z 9 sierpnia 2022 r. na przyznanie dotacji celowej w wysokości 3210 tys. zł. Środki dotacji w kwocie 3210 tys. zł wpłynęły na rachunek bankowy ITP-PIB w dwóch transzach: 16 sierpnia 2022 r. w kwocie 1873 tys. zł oraz 17 listopada 2022 r. w kwocie 1337 tys. zł;
- ośmiu zadań w 2023 r. w ramach umowy nr DIW.ib.070.1.2023 z 6 czerwca 2023 r. na przyznanie dotacji celowej w wysokości 3890 tys. zł, w tym 250 tys. zł ze środków pochodzących z rezerwy celowej. Środki dotacji w kwocie 2400 tys. zł, w tym 250 tys. zł z rezerwy celowej, wpłynęły na rachunek bankowy Instytutu 16 czerwca 2023 r.

Zgodnie z rozliczeniem końcowym z wykonania zadań i wykorzystania dotacji za 2021 r. Instytut wykonał wszystkie zlecone w umowie zadania, ponosząc koszty w kwocie 1972,1 tys. zł. W 2021 r. wszystkie mierniki w pięciu objętych umową zadaniach zostały wykonane, a cele zadań zostały zrealizowane w 100%. Zwrotu niewykorzystanych środków z dotacji celowej w kwocie 27,9 tys. zł Instytut dokonał terminowo na rachunek bankowy MRiRW.

Zgodnie z rozliczeniem końcowym z wykonania zadań i wykorzystania dotacji za 2022 r. Instytut wykonał wszystkie zlecone w umowie zadania, ponosząc koszty w kwocie 3032,7 tys. zł. W 2022 r. mierniki w siedmiu z ośmiu zadań zostały wykonane, a cele tych zadań zostały zrealizowane w 100%. W jednym z ośmiu objętych umową zadań (zadanie nr 1 pn. „Monitoring przyrodniczy”) cel zrealizowano w 90%, tj. nie zrealizowano monitoringu na wszystkich zaplanowanych działkach ornitologicznych (realizacja 400 z 500) ze względu na zbyt późne rozpoczęcie prac, co było efektem zbyt późnego podpisania umowy, braku możliwości wyłonienia w odpowiednim terminie wykonawców monitoringu oraz nie przygotowano jednego raportu dotyczącego wyników monitoringu ornitologicznego ze względu na brak danych źródłowych z 2022 roku. Zwrotu niewykorzystanych środków z dotacji celowej w kwocie 177,3 tys. zł Instytut dokonał terminowo na rachunek bankowy MRiRW.

Zgodnie z rozliczeniem półrocznym z wykonania zadań i wykorzystania dotacji w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r. łączne koszty poniesione w okresie rozliczeniowym, sfinansowane z dotacji wyniosły 1 301,1 tys. zł, w tym środki z rezerwy celowej: 94,5 tys. zł.

Stosownie do zapisów ww. umów na przyznanie dotacji celowej w poszczególnych latach objętych kontrolą do rozliczenia zadań mogły być wliczone koszty poniesione na ich realizację odpowiednio: od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 1 października

2021 r. o zmianie ustawy budżetowej¹⁸ (w ramach umowy nr DSR.nw.070.11.2021 z 17 listopada 2021 r.), od 1 stycznia 2022 r. (w ramach umowy nr DIW.ib.070.1.2022 z 9 sierpnia 2022 r.) oraz od 1 stycznia 2023 r., z zastrzeżeniem, że koszty finansowane ze środków pochodzących z rezerwy celowej mogły być ponoszone od 27 marca 2023 r. (w ramach umowy nr DIW.ib.070.1.2023 z 6 czerwca 2023 r.).

W wyniku badania dwóch rozliczonych umów dotacji (za lata 2021 i 2022) stwierdzono, że wobec zawarcia umów w drugiej połowie roku środki dotacji wpłynęły na rachunek bankowy Instytutu po rozpoczęciu realizacji zadań, tj. po 1 stycznia danego roku. W konsekwencji Instytut do momentu zawarcia umowy na przyznanie dotacji finansował realizację zadań z własnych środków, a dotacja stanowiła refundację poniesionych wydatków.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że źródło finansowania zadań realizowanych ze środków dotacji celowej do momentu otrzymania środków finansowych z MRiRW stanowi inna działalność (przede wszystkim wynajem), określona w art. 2 ust. 4 ustawy o instytutach badawczych, którą instytut rozwija równoległe do podstawowej działalności Instytutu, określonej w art. 2 ust. 1 tej ustawy. Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił również, że środki pozyskane z tytułu najmu stanowią znaczną wielkość budżetu instytutu i wpływają regularnie co miesiąc, co pozwala na zachowanie płynności finansowej Instytutu, bez negatywnych skutków realizacji zadań dotacji celowej.

(akta kontroli str. 673 pliki 007-008 i 017, str. 675 pliki:091-097, str. 676 pliki: 118-124, str. 678 pliki:176-177, str. 680 pliki: 219-222, str. 721, 769-770)

2.2. Stan należności Instytutu pozostałych do zapłaty wyniósł na 31 grudnia 2020 r. – 5094,3 tys. zł, w tym zaległości – 2939,2 tys. zł. Wartość odpisów aktualizujących należności na początek 2020 r. wyniosła 1936,1 tys. zł r. Odpisy aktualizujące wartość należności wyniosły w 2020 r. łącznie 80 tys. zł (w tym zwiększenia 85,9 tys. zł, zmniejszenia 5,9 tys. zł), wartość odpisów aktualizujących należności na koniec 2020 r. wyniosła 2016 tys. zł.

Stan należności pozostałych do zapłaty wyniósł na 31 grudnia 2021 r. – 4140,8 tys. zł, w tym zaległości – 2924, tys. zł. Odpisy aktualizujące wartość należności wyniosły w 2021 r. łącznie 450,5 tys. zł (w tym zwiększenia 460,4 tys. zł, zmniejszenia 9,9 tys. zł), wartość odpisów aktualizujących należności na koniec 2021 r. wyniosła 2466,5 tys. zł.

Stan należności pozostałych do zapłaty wyniósł na 31 grudnia 2022 r. – 5133,6 tys. zł, w tym zaległości – 3543,6 tys. zł. Odpisy aktualizujące wartość należności wyniosły w 2022 r. łącznie 183,1 tys. zł (w tym zwiększenia 267 tys. zł, zmniejszenia 83,9 tys. zł), wartość odpisów aktualizujących należności na koniec 2022 r. wyniosła 2609,3 tys. zł

Stan należności pozostałych do zapłaty wyniósł na 31 marca 2023 r. – 4777,7 tys. zł, w tym zaległości – 4200 tys. zł.

Badaniem objęto trzy najwyższe kwotowo zaległości trzech podmiotów na łączną kwotę 1882,6 tys. zł, tj. 64,1% zaległości wymagalnych w kwocie 2939,2 tys. zł (według stanu na 31 grudnia 2020 r.). Stwierdzono, że Instytut terminowo podejmował działania wobec dłużników, zmierzające do dobrowolnego wykonania przez nich obowiązku zapłaty należności, a po upływie terminu wykonania przez dłużnika obowiązku zapłaty, podejmowano działania na drodze postępowania sądowego. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie odzyskiwania należności.

W Instytucie nie opracowano procedur umarzania, odraczania i rozkładania należności na raty. Dyrektor wyjaśnił, że: „ITP-PIB co do zasady nie umarza, nie odracza i nie rozkłada należności na raty. Zaistniałe pojedyncze zdarzenia wystąpiły

¹⁸ Dz. U poz. 1900.

w zbiegu następujących okoliczności: wzrost liczby zawieranych kontraktów przez ITP-PIB (i tym samym liczby kontrahentów) w ostatnich latach oraz wystąpienie zaburzeń w obrocie gospodarczym w latach obustrzeń pandemicznych.”

W okresie objętym kontrolą w Instytucie zawarto łącznie sześć porozumień z kontrahentami dotyczących rozłożenia płatności na raty, dwa w 2021 r. i cztery w 2022 r. W czterech przypadkach należności zostały spłacone zgodnie z umową. W jednym przypadku porozumienie było w trakcie realizacji, a spłata należności odbywała się terminowo. W jednym przypadku kontrahent, który spłacił trzy z czterech rat porozumienia, zalegał z ostatnią ratą, w związku z czym 28 czerwca 2023 r. wysłano do niego wezwanie do zapłaty.

(akta kontroli str. 673 plik 025, str. 719-720, 772-782, 784-785)

2.3. W okresie objętym kontrolą w związku z prowadzoną produkcją mleka, Instytut posiadał udziały członkowskie w Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKPOL” w Grajewie. Długoterminowe aktywa finansowe z tego tytułu wyniosły 1660,7 tys. zł na początku 2020 r., stan na koniec 2020 r. wyniósł 1299,7 tys. zł. W trakcie 2020 r. Instytut zbył udziały członkowskie w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Garwolinie (zmniejszenie o 409 tys. zł), w związku z rezygnacją z chowu krów w Falentach. Stan długoterminowych aktywów finansowych wyniósł 1348,3 tys. zł na koniec 2021 r. oraz 1392,5 tys. zł na koniec 2022 r. Zwiększenia ww. aktywów w trakcie roku wyniosły: 48 tys. zł w 2020 r., 48,7 tys. zł w 2021 r. oraz 44,2 tys. zł w 2022 r. i wynikały z zasad określonych w umowie członkowskiej (dopłata 2 gr od sprzedanego litra mleka).

W okresie objętym kontrolą ITP-PIB nie posiadał udziałów w spółkach.

(akta kontroli str. 673, plik 002)

Zgodnie z rachunkiem zysków i strat Instytut uzyskał dodatni wynik finansowy za 2020 r. (186,6 tys. zł) i 2022 r. (475,3 tys. zł).

Zysk netto wypracowany w 2020 r. został przeznaczony na zwiększenie funduszu nagród dla Dyrekcji i pracowników (93,3 tys. zł) oraz na zwiększenie funduszu rezerwowego (93,3 tys. zł). Odpis na zwiększenie funduszu rezerwowego w kwocie 93,3 tys. zł został wykorzystany w 2021 r. na pokrycie strat za ten rok. Według stanu na dzień 13 lipca 2023 r. odpis przeznaczony na zwiększenie nagród dla Dyrekcji i pracowników w kwocie 93,3 tys. zł nie został wykorzystany.

Zysk netto wypracowany w 2022 r. został przeznaczony na zwiększenie funduszu rezerwowego (205 tys. zł), zwiększenie funduszu badań własnych (250,4 tys. zł) oraz na zwiększenie funduszu stypendialnego (20 tys. zł). Według stanu na dzień 13 lipca 2023 r. ww. odpisy nie zostały wykorzystane.

Według rachunku zysków i strat ITP-PIB uzyskał ujemny wynik finansowy za 2021 r., tj. poniósł stratę netto w wysokości 2697,9 tys. zł. Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że strata: „(...) spowodowana była w głównej mierze zakończonym w 2020 roku Programem Wieloletnim „Przedsięwzięcia ...” finansowanym ze środków MRiRW oraz brakiem jego kontynuacji w roku 2021. W związku z tym wielkość przychodów z dotacji i subwencji Instytutu zmniejszyła się o około 50%, w roku 2020 przychody z dotacji i subwencji wyniosły 10 772,4 tys. zł, a w 2021 roku 5673,6 tys. zł”.

Strata z 2021 r. została pokryta z kapitałów: zapasowego i rezerwowego (2145,3 tys. zł) oraz z obniżenia kapitału podstawowego (552,6 tys. zł).

Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił również, że w celu poprawienia sytuacji Instytut w 2022 r. poczynił starania o pozyskanie finansowania swojej działalności z różnych źródeł, tj.:

- pozyskiwał i realizował nowe projekty finansowane ze środków: Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na kwotę 1140,7 tys. zł; NCBiR na kwotę 2343,5 tys. zł i MEiN na kwotę 150,4 tys. zł;

- starał się wykonywać więcej komercyjnych badań, których realizacja w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 1346,1 tys. zł (o 39%);
- zwiększył przychody z tytułu dzierżawy i najmu, których realizacja w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 1437,1 tys. zł, tj. o 24%.

Dyrektor wyjaśnił, że dzięki powyższym działaniom za rok 2022 Instytut osiągnął zysk netto w kwocie 475,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 673 plik 016, str. 677 plik 145, str. 680 pliki: 236-246, str. 715 i 721)

2.4. Wysokość wynagrodzenia osób kierujących Instytutem, tj. Dyrektora, jego Zastępców oraz Głównego Księgowego, nie przekroczyła w latach 2020–2023 limitów określonych w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi¹⁹. W latach 2020–2023 (I kwartał) poziom wynagrodzeń Dyrektora i jego Zastępców nie uległ zmianie.

W wyniku zawarcia 6 września 2022 r. ugody sądowej, Instytut wypłacił byłemu pracownikowi odprawę w kwocie 16,5 tys. zł. W ramach badania zawartej ugody nie stwierdzono nieprawidłowości.

Koszty wynagrodzeń w Instytucie wyniosły: 11 642,3 tys. zł w 2020 r., 11 927,3 tys. zł w 2021 r., 13 034,3 tys. zł w 2022 r. oraz 2776,6 tys. zł w I kwartale 2023 r.

W latach 2020–2023 (I kwartał) średnie wynagrodzenie z tytułu umów o pracę w Instytucie wyniosło: 4030,9 zł w 2020 r. (tj. 78% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej²⁰ w 2020 r.), 4486,8 zł w 2021 r. (tj. 79,2% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2021 r.), 5148 zł w 2022 r. (tj. 81,1% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2022 r.) oraz 5092,5 zł w I kwartale 2023 r. (tj. 71,5% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w I kwartale 2023 r.).

W okresie objętym kontrolą średnie wynagrodzenia z tytułu umowy cywilnoprawnej w Instytucie wyniosło: 1358,5 zł w 2020 r., 1499 zł w 2021 r., 1900 zł w 2022 r. oraz 2076,3 zł w I kwartale 2023 r.

Osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę potwierdzały swoją obecność składając podpis na liście obecności. Wykonanie obowiązków weryfikował kierownik danej komórki organizacyjnej, a kierownika - przełożony wyższego szczebla.

W ITP-PIB funkcjonował indywidualny rozkład czasu pracy (na podstawie §142 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy²¹ oraz § 21 Regulaminu Pracy) i dotyczył 12 pracowników (dwóch naukowych i 10 inżynierjino-technicznych).

Pracownicy etatowi zatrudnieni w projektach rozliczani byli na podstawie aneksów do umowy o pracę określających warunki zatrudnienia w projekcie (okres, stawkę wynagrodzenia dodatkowego, współczynnik etatu lub informację o zatrudnieniu rozliczanym w oparciu o rzeczywiście przepracowane godziny) oraz comiesięcznych kart godzinowych. Do poszczególnych projektów były przypisywane zarówno wynagrodzenia zasadnicze pracowników, jak i dodatki proporcjonalnie do czasu przepracowanego w projekcie.

Ponadto, w 2021 r. w ITP-PIB z czterema pracownikami etatowymi Instytutu zawarto dodatkowe umowy o dzieło w związku z wykonywaniem zadań w ramach Grantu Wyszehradzkiego. Odbiór pracy w ramach ww. umów był poświadczony podpisem na

¹⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 2136.

²⁰ Według <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/skladki-wskazniki-odsetki/wskazniki/przecietne-wynagrodzenie-w-latach> przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej wyniosło: 5167,47 zł w 2020 r., 5662,53 zł w 2021 r., 6346,15 zł w 2022 r. oraz 7124,26 zł w I kwartale 2023 r.

²¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1510.

rachunku wystawionym przez wykonawcę dzieła przez osobę odpowiedzialną za kontrolę realizacji umowy.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że pracowników zewnętrznych do wykonywania zadań w ramach projektów zatrudniano w ramach umów cywilnoprawnych, najczęściej po przeprowadzeniu rozeznania rynku, tj. rozsyłano zapytanie ofertowe do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców lub zamieszczano je na stronie internetowej ITP-PIB w celu umożliwienia dostępu większej grupie odbiorców. Rachunki do umów cywilnoprawnych wystawiane były na obowiązujących w ITP-PIB wzorach. Rachunki przechodziły kontrolę formalną, merytoryczną i finansową. Za kontrolę merytoryczną odpowiadał kierownik pracy, pod względem formalnym i finansowym rachunek był weryfikowany w Dziale Projektów oraz w Dziale Kadr i Płac, gdzie sprawdzany był pod względem zawartej wcześniej umowy.

(akta kontroli str. 674 plik 046, str. 677 plik 149, str. 717-718)

2.5. Badanie wydatków Instytutu przeprowadzono na próbie czterech najwyższych wydatków, tj. po jednym wydatku z każdego roku w okresie 2020–2023 (I kwartał) o łącznej kwocie 1318,9 tys. zł. Wydatki zostały poniesione w sposób legalny i gospodarny. Poniesione wydatki były celowe i niezbędne dla prowadzonej działalności. Zostały rzetelnie skalkulowane, zrealizowane i opłacone terminowo, udokumentowane oraz zaewidencjonowane zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami.

Dyrektor Instytutu sporządził i terminowo przekazał Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdania o zamówieniach udzielonych w roku 2020²², 2021²³ i 2022.

W 2020 r. Instytut udzielił w trybie przetargu nieograniczonego: pięciu zamówień na roboty budowlane na kwotę łączną 714,9 tys. zł, 35 zamówień na dostawy na kwotę łączną 1938,8 tys. zł oraz dziewięć zamówień na usługi na łączną kwotę 425,8 tys. zł.

W 2021 r. Instytut udzielił w trybie przetargu nieograniczonego: czterech zamówień na roboty budowlane na kwotę łączną 207,6 tys. zł, 12 zamówień na dostawy na kwotę łączną 1002,3 tys. zł oraz dwa zamówienia na usługi na łączną kwotę 137 tys. zł.

W 2022 r. Instytut udzielił w trybie przetargu nieograniczonego: jednego zamówienia na roboty budowlane na kwotę łączną 158 tys. zł, 18 zamówień na dostawy na kwotę łączną 1769,8 tys. zł oraz siedmiu zamówień na usługi na łączną kwotę 548,4 tys. zł.

Badaniem objęto dwa przetargi nieograniczone przeprowadzone w formie licytacji ustnej, w wyniku których zawarto umowy dzierżawy gruntów znajdujących się w zarządzie ITP-PIB. Pierwsza z umów została zawarta 30 grudnia 2019 r. na czas określony 25 lat od daty jej zawarcia, po tym czasie umowa ma przekształcić się w umowę na czas nieoznaczony. Druga umowa została zawarta 17 kwietnia 2023 r. na czas określony, od dnia jej zawarcia do 31 grudnia 2029 r. włącznie.

W ramach badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Instytut uzyskał pozytywne opinie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na dzierżawę przedmiotowych gruntów oraz wymagane zgody Prokuratury Generalnej, wydane na podstawie art. 38 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym²⁴. W obu umowach interes Instytutu został należycie zabezpieczony.

²² Stosownie do art. 82 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.) – uchylona z dniem 1 stycznia 2021 r.

²³ Stosownie do art. 82 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1710) – wejście w życie 1 stycznia 2021 r. (dotyczy sprawozdań za lata 2021–2022).

²⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 973.

Przychody z ww. umów stanowiły źródło finansowania działalności naukowo-badawczej ITP-PIB.

(akta kontroli str. 679 pliki: 184-198, str. 786-929)

2.6. Według stanu na 1 stycznia 2020 r. łączny areal gruntów będących w dyspozycji Instytutu wyniósł 1650,32 ha, w tym grunty własne o powierzchni 1649,70 ha i grunty dzierżawione o powierzchni łącznej 0,62 ha. Wartość netto gruntów na początek roku 2020 wyniosła 230 713,4 tys. zł, w tym grunty własne – 1238,4 tys. zł oraz w wieczystym użytkowaniu 229 475 tys. zł.

Na koniec I kwartału 2023 r. łączny areal gruntów będących w dyspozycji Instytutu uległ zmniejszeniu i wyniósł 1649,80 ha, w tym grunty własne o powierzchni 1649,18 ha i grunty dzierżawione o powierzchni łącznej 0,62 ha. Wartość netto gruntów początek roku 2023 wyniosła 212 671 tys. zł, w tym grunty własne – 1207,1 tys. zł oraz w wieczystym użytkowaniu 211 463,9 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie nakazywał Instytutowi przeprowadzenia analizy posiadanych nieruchomości pod kątem ich przydatności w działalności Instytutu i nie zobowiązywał Instytutu do sprzedaży lub restrukturyzacji nieruchomości zbędnych lub podjęcia innych działań w tym zakresie.

W 2020 r. Instytut nie dokonywał sprzedaży nieruchomości. W 2021 r. sprzedał jedną nieruchomość, transakcja opiewała na kwotę 60 tys. zł. W 2022 r. Instytut sprzedał trzy nieruchomości dwóm nabywcom, łączna wartość sprzedaży wyniosła 51,2 tys. zł.

Zbadano cztery ww. transakcje sprzedaży. Instytut posiadał stosowne zgody na dokonanie czynności, ceny nieruchomości nie były niższe niż oszacowane przez rzeczoznawcę majątkowego. W badaniu transakcji nie stwierdzono nieprawidłowości.

Dyrektor Instytutu w kwestii dalszej sprzedaży nieruchomości lub praw użytkowania wieczystego do nieruchomości wyjaśnił, że: „Instytut planuje sprzedaż nieruchomości będących w zasobach Instytutu, które z przyczyn obiektywnych nie będą mogły być wykorzystane w prowadzonej działalności. (...)”. Rada Naukowa, podejmując dwie uchwały²⁵, pozytywnie zaopiniowała zamiar sprzedaży 15 działek położonych w Poznaniu oraz jednej w Jaworkach, gmina Szczawnica. Według stanu na 12 lipca 2023 r. trzy działki w Poznaniu zostały sprzedane w 2023 r., a wobec czwartej ITP-PIB uzyskał zgodę Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej na sprzedaż. Ponadto, Instytut był w posiadaniu innych niewielkich nieruchomości powstałych w wyniku dawnych podziałów gruntów, których jedynym racjonalnym wykorzystaniem będzie, według wyjaśnień Dyrektora Instytutu, przeznaczenie pod istniejące już drogi.

(akta kontroli str. str. 673 pliki 025-026, str. 674 plik 027, str. 719-720)

2.7. Według stanu na 30 czerwca 2023 r. Instytut dysponował łącznie 226 obiektami budowlanymi na terenie wszystkich oddziałów Instytutu. Dokonano oględzin dwóch budynków w Falentach, tj. pawilonu naukowego oraz kotłowni. W wyniku oględzin stwierdzono dobry stan techniczny obu obiektów, dla których prowadzono na bieżąco ksiąжки obiektów budowlanych i terminowo dokonywano w nich wpisów.

Dwa z budynków Instytutu wchodzących w skład zespołu pałacowego w Falentach pozostawały wyłączone z użytkowania.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że Pałac w Falentach został wyłączony z użytkowania w październiku 2017 r. na skutek bardzo wysokich kosztów związanych z jego wykorzystaniem jako budynku biurowego, zawilgocenia oraz złego stanu instalacji. Po dokonaniu remontu kapitalnego, którego koszt w warunkach rygorów nadzoru

²⁵ Uchwała nr 932/2022 z dnia 5 kwietnia 2022 r. oraz uchwała nr 942/2022 z dnia 30 czerwca 2022 r.

konserwatorskiego szacowany jest na 50 mln zł, planowany jest powrót do Pałacu wybranych działów Instytutu, z zabezpieczeniem jego funkcji muzealnej. Ponadto Dyrektor wyjaśnił, że zostały wykonane badania przedprojektowe piwnic pałacowych, ukierunkowane na wykonanie izolacji przeciwwodnej fundamentów i piwnic, bez czego dalsze prace remontowe są niecelowe. W grudniu 2022 r. złożono wnioski do Mazowieckiego Konserwatora Zabytków na wykonanie prac przedprojektowych części nadziemnej pałacu oraz na wykonanie projektu budowlanego izolacji piwnic i fundamentów. Według stanu na 30 czerwca 2023 r. w sprawie Pałacu w Falentach. prowadzone było postępowanie administracyjne, którego przedmiotem są roszczenia potomków dawnych właścicieli, co ogranicza działania mające na celu zabezpieczenie Pałacu. Dyrektor wyjaśnił, że w związku z prowadzeniem postępowania działania mające na celu restytucję Pałacu muszą być podejmowane z zachowaniem racjonalności, uwzględniającej ewentualną perspektywę zwrotu nieruchomości.

Drugim obiektem ITP-PIB, położonym w Falentach, wyłączonym z użytkowania była przybudówka do oficyny dworskiej przy alei Hrabskiej 7. Dyrektor wyjaśnił, że stan techniczny obiektu zagrażał bezpieczeństwu, a degradacja techniczna obiektu dokonała się przed kadencją obecnej dyrekcji. Dyrektor wyjaśnił ponadto, że 24 listopada 2011 r. ówczesny dyrektor Instytutu uzyskał pozwolenie na rozbiórkę tego budynku wydane decyzją Starosty Pruszkowskiego²⁶. Dyrektor wyjaśnił również, że: „Plany Instytutu wobec przybudówki uzależnione są od wyników postępowania zleconego Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa jako biegłemu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, którego celem jest ustalenie wartości zabytkowej budynku oraz ocena wpływu inwestycji na chronione wartości zespołu pałacowo-parkowego w Falentach”.

(akta kontroli str. 673 plik 025, str. 720, 930-970)

2.8. W okresie objętym kontrolą 25 nieruchomości lub gruntów będących w zasobie Instytutu zajmowali użytkownicy bezumowni, w tym 20 znajdowało się w Falentach (19 mieszkań i jeden lokal użytkowy).

Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił, że Instytut od 2017 r., zweryfikował posiadane dokumenty dotyczące najmu lokali mieszkalnych w Falentach, w wyniku czego ustalono, że niektóre lokale są zajmowane przez byłych pracowników Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych (poprzednik prawny Instytutu) na podstawie zawartych wówczas umów najmu, np. na czas zatrudnienia w Instytucie. Dyrektor wyjaśnił również: „Co do niektórych lokali w zasobach Instytutu nie było w ogóle pisemnych umów najmu. W niektórych przypadkach trudno jednoznacznie ustalić, czy pomiędzy Instytutem a osobami zajmującymi dany lokal mieszkalny istnieje stosunek najmu, chociażby nawiązany w formie dorozumianej lub ustnej. Instytut został utworzony w 2010 r. poprzez połączenie dwóch instytutów, stąd braki w dokumentacji i trudności w odtworzeniu stanu prawnego niektórych lokali. Czynsz najmu pobierany za poszczególne lokale był na bardzo niskim poziomie, rzędu kilkudziesięciu złotych miesięcznie za całe mieszkanie. Natomiast stan techniczny poszczególnych budynków, w których znajdowały się lokale mieszkalne, wymagał natychmiastowych remontów, ponieważ w latach ubiegłych nie były prowadzone żadne większe naprawy. W związku z powyższym, w celu zapewnienia przychodów z czynszu na pokrycie kosztów utrzymania lokali mieszkalnych oraz wydatków na niezbędne naprawy i remonty, Instytut w 2017 r. zdecydował się podnieść stawkę czynszu najmu na kwotę 10 zł za m² lokalu i komórki lokatorskiej. Jednocześnie Instytut zaproponował zawarcie nowych umów najmu na czas określony dla wszystkich mieszkańców zajmujących lokale Instytutu w Falentach. Spotkało się to z oporem

²⁶ Decyzja Starosty Pruszkowskiego nr 322/R/211 z 24 listopada 2011 r.

mieszkańców, w wyniku czego zawarto tylko kilka nowych umów najmu, a niektórzy z mieszkańców odwołali się do sądu o uznanie podwyżki czynszu za niezasadną. Instytut w kolejnych latach podwyższał stawkę czynszu najmu”.

ITP-PIB informował mieszkańców o możliwości złożenia w Gminie Raszyn wniosku o przyznanie lokalu socjalnego ze względu na trudną sytuację życiową i finansową. Podejmował również rozmowy z Gminą Raszyn na temat rozwiązania sytuacji mieszkaniowej lokatorów Instytutu w Falentach, poprzez zapewnienie tym osobom lokali mieszkalnych z zasobów Gminy Raszyn.

Łączne zadłużenie sześciu bezumownych użytkowników lokali mieszkalnych w Falentach wobec ITP-PIB wynosiło około 211 tys. zł. W pozostałych trzynastu przypadkach użytkownicy bezumowni na bieżąco lub z opóźnieniem regulowali opłaty naliczane przez Instytut. Wobec sześciu bezumownych użytkowników zapadł wyrok eksmisyjny (w pięciu przypadkach z prawem do lokalu socjalnego, w jednym przypadku bez prawa do lokalu socjalnego), wobec dwóch bezumownych użytkowników toczyły się sprawy o eksmisję.

Dyrektor wyjaśnił, że wnioskując do sądu każdorazowo występował też o przyznanie byłym najemcom uprawnienia do lokalu socjalnego z zasobów Gminy Raszyn. W większości, Sąd orzekając w wyroku o eksmisji przyznawał także uprawnienie do lokalu socjalnego dla osób objętych wyrokiem. W takiej sytuacji wyrok nie podlegał wykonaniu do czasu złożenia przez Gminę Raszyn oferty najmu lokalu socjalnego. Gmina Raszyn złożyła oferty najmu lokalu socjalnego dwóm rodzinom objętym wyrokami eksmisyjnymi, a zajmującym dotychczas lokale Instytutu. W jednym przypadku oferta najmu lokalu socjalnego została przyjęta, a w jednym odrzucona. Dyrektor wyjaśnił, że Instytut pozywał także Gminę Raszyn z tytułu odszkodowania za nieprzyznanie lokalu socjalnego osobom objętym wyrokami eksmisyjnymi z prawem do lokalu socjalnego. Sąd wydał trzy prawomocne wyroki zasądzające ww. odszkodowania od Gminy Raszyn, które zostały wykonane. Według stanu na koniec czerwca 2023 r. w toku były jeszcze dwie tego rodzaju sprawy sądowe.

Zadłużenie z tytułu bezumownego zajmowania lokalu użytkowego w Falentach wynosiło 17,8 tys. zł, a postępowanie egzekucyjne o spłatę zadłużenia okazało się bezskuteczne.

Dyrektor wyjaśnił, że oprócz spraw o eksmisję Instytut wszczywał także sprawy o zapłatę z tytułu czynszu najmu (ewentualnie odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu) i opłat za media, których nie płacą osoby zajmujące lokale Instytutu. Dyrektor wyjaśnił, że „(...) toczące się później postępowania egzekucyjne z reguły są mało skuteczne; udaje się wyegzekwować jedynie niewielką część zadłużenia, ze względu na trudną sytuację finansową deklarowaną przez dłużników.”

Ponadto Instytut prowadził jedno postępowanie sądowe oraz skierował cztery pozwy o wydanie nieruchomości wraz z roszczeniami o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z lokali lub nieruchomości gruntowych pozostających w zarządzie Instytutu na terenie kraju, w stosunku do podmiotów zajmujących przedmiotowe nieruchomości bez tytułu prawnego. W dwóch przypadkach postępowanie sądowe zakończyło się zawarciem ugody, na podstawie której nastąpiło wydanie nieruchomości. Dyrektor wyjaśnił: „Wszczynane postępowania o wydanie nieruchomości należy uznać za skuteczne, natomiast skuteczność postępowań egzekucyjnych o zapłatę za bezumowne korzystanie pozostaje uzależniona od sytuacji finansowej dłużników.”

(akta kontroli str. 673 plik 009, str. 677 pliki 143-144 i 150, str. 715)

2.9. Według stanu na dzień 19 lipca 2023 r. Instytut dochodził odszkodowań z tytułu przejęcia na rzecz Skarbu Państwa czterech nieruchomości (dwóch w Falentach – działka o pow. 0,0525 ha i działka o pow. 0,0817 ha, przejęte przez Gminę Raszyn pod planowane drogi gminne oraz dwóch w Poznaniu - działka o pow. 0,0251 ha oraz działka o pow. 0,0042 ha, przejęte na rzecz Skarbu Państwa na cele inwestycji pn. „Prace na obwodnicy towarowej Poznania”).

Ponadto, Instytut prowadził rokowania z Gminą Raszyn w sprawie jednej z działek Instytutu o powierzchni 0,41 ha mieszczącej się w Falentach, dzierżawionej przez tę Gminę. Pismem z 3 marca 2023 r. Wójt Gminy Raszyn złożył ofertę nabycia prawa użytkowania wieczystego ww. działki w drodze umowy w kwocie 600 tys. zł. W piśmie Wójt Gminy Raszyn poinformował władze Instytutu, że w przypadku niezawarcia umowy w ciągu dwóch miesięcy Gmina Raszyn wystąpi z wnioskiem o wszczęcie postępowania wyłączeniowego w trybie art. 114 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami²⁷.

Według operatu szacunkowego sporządzonego w lipcu 2022 r. na zlecenie ITP-PIB wartość rynkowa powyższej nieruchomości wynosiła 1860 tys. zł, tj. była o 67,7% wyższa od ceny nabycia proponowanej przez Gminę Raszyn. Dyrektor Instytutu 6 października 2022 r. przedstawił Gminie propozycję sprzedaży działki według wartości rynkowej w kwocie 1860 tys. zł i podtrzymał tę propozycję w piśmie z 29 marca 2023 r. Do dnia zakończenia kontroli Instytut nie otrzymał odpowiedzi od Gminy w tej sprawie.

(akta kontroli str. 723, 971-996)

2.10. Instytut jest wieczystym użytkownikiem rezerwatu przyrody "Stawy Raszyńskie"²⁸ oraz otaczającego go terenu. Rezerwat obejmuje 11 stawów hodowlanych, wyspy na stawach oraz groble stawowe i bezpośrednio przyległe grunty, głównie łąki i pastwiska o łącznej powierzchni 155,1313 ha. Celem ochrony na tym obszarze jest zachowanie cennego biotopu lęgowego wielu rzadkich gatunków ptaków oraz żerowisk i miejsc odpoczynku ptaków przelotnych.

W okresie objętym kontrolą Instytut realizował zadania ochronne w rezerwacie według zarządzenia Nr 20 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 30 września 2021 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Stawy Raszyńskie²⁹. Instytut składał okresowe sprawozdania z realizacji zadań ochronnych Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Warszawie.

Dyrektor wyjaśnił, że: „Wycinanie drzew oraz spuszczenie wody ze stawów są standardowymi czynnościami związanymi z rybacką gospodarką hodowlaną. Wycinka nie dotyczy jedynie drzew, ale obejmuje także zakrzaczenia oraz wykaszanie roślin zielnych. W ogólnym ujęciu czynności te związane są ze zwalczaniem wtórnej sukcesji roślinności, będącej głównym problemem większości nieleśnych obszarów

²⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 344.

²⁸ Rezerwat został powołany na powierzchni 110 ha Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 stycznia 1978 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. 1978, Nr 4, poz. 20). Zarządzeniem Nr 9 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Stawy Raszyńskie" zwiększono jego powierzchnię do 155,1313 ha (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 80, poz. 2555, ze zm.).

²⁹ Zarządzenie Nr 20 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 30 września 2021 r., w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Stawy Raszyńskie, dalej: zarządzenie nr 20 RDOŚ w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Stawy Raszyńskie (<https://www.gov.pl/web/rdos-warszawa/zarządzenie-nr-20-regionalnego-dyrektora-ochrony-srodowiska-w-warszawie-z-dnia-30-wrzesnia-2021-r-r-w-sprawie-ustanowienia-zadan-ochronnych-dla-rezerwatu-przyrody-stawy-raszyńskie>), wcześniej zarządzenie nr 12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 16 kwietnia 2018 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu Stawy Raszyńskie (<https://www.gov.pl/web/rdos-warszawa/zarządzenie-nr-zarządzenie-nr-12-regionalnego-dyrektora-ochrony-srodowiska-w-warszawie-z-dnia-16-kwietnia-2018-r-w-sprawie-ustanowienia-zadan-ochronnych-dla-rezerwatu-przyrody-stawy-raszyńskie>).

chronionych w Polsce. (...) Spuszczanie wody z większości stawów hodowlanych odbywa się corocznie i jest praktycznie jedyną metodą pozyskiwania ryb, które przemieszczają się wraz z wodą do tzw. zimochowów, skąd przekazywane są odbiorcom. Jednocześnie spuszczenie wody umożliwia natlenienie podłoża zbiornika, dokonanie zabiegów higienizacyjnych dna oraz usuwanie namulów”. Dyrektor ITP-PIB wyjaśnił również, że każdorazowe odstępstwo od zadań musi być opatrzone zgodą RDOŚ.

(akta kontroli str. 673, pliki 004-006)

OCENA CZĄSTKOWA

W 2020 r. Instytut osiągnął dodatni wynik finansowy w kwocie 186,6 tys. zł. W 2021 r. Instytut osiągnął ujemny wynik finansowy, tj. poniósł stratę netto w wysokości 2697,9 tys. zł, na co główny wpływ miało zakończenie w 2020 r. Programu Wieloletniego finansowego ze środków dotacji celowej w ramach umowy z MRiRW, w związku z czym wielkość przychodów z dotacji i subwencji Instytutu zmniejszyła się o 52,7%, z 10 772,4 tys. zł w 2020 r. do 5 673,6 tys. zł w 2021 r. W wyniku podjętych działań zmierzających do pozyskania nowych źródeł przychodów, w 2022 r. Instytut osiągnął zysk netto w kwocie 475,3 tys. zł.

Czynności podejmowane przez Instytut dla odzyskania należności były prawidłowe. Instytut prawidłowo gospodarował nieruchomościami. Instytut podejmował działania zmierzające do uregulowania stanu prawnego mienia znajdującego się w zarządzie Instytutu.

Przeprowadzone badania w zakresie wykorzystania i rozliczenia środków z dotacji wykazały, że środki wykorzystano zgodnie z umową i terminowo rozliczono.

Badania w zakresie sprzedaży trzech nieruchomości oraz dzierżawy dwóch nieruchomości nie wykazały nieprawidłowości. Umowy zawarte przez Instytut prawidłowo zabezpieczały jego interesy.

Kontrole okresowe stanu technicznego obiektów budowlanych, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane, przeprowadzone zostały w latach 2020–2023 (I kwartał) w wymaganych zakresach i terminach.

Stwierdzone nieprawidłowości, które wpłynęły na obniżenie oceny cząstkowej dotyczyły:

- nieustalenia planów finansowych Instytutu na lata 2020–2022 w terminach, które umożliwiłyby ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły,
- niedokonywania zmian w planach finansowych Instytutu na lata 2020–2022 w trakcie roku, w sytuacji, gdy wykonane koszty przekraczały wartości ustalone w planie finansowym na dany rok,
- nieujęcia w planie finansowym na 2022 r. Instytutu kosztów majątkowych,
- nieterminowego regulowania zobowiązań, co skutkowało koniecznością zapłaty odsetek w łącznej kwocie 41,7 tys. zł w okresie objętym kontrolą.

IV. Uwaga i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę i wnioski:

Uwaga

1. Ze względu na skalę stwierdzonych nieprawidłowości, NIK zwraca uwagę na konieczność bezwzględnego realizowania obowiązków wynikających z ustawy o instytutach badawczych, szczególnie w zakresie opracowywania dokumentów i planów, które stanowią podstawę działalności naukowej, rozwojowej, wdrożeniowej i finansowej Instytutu.

Wnioski

1. Opracowanie dokumentu określającego perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej i przedłożenie do zatwierdzenia przez Radę Naukową.
2. Sporządzanie rocznych sprawozdań dyrektora z wykonywania zadań.

3. Ustalanie planów badań naukowych i prac rozwojowych w terminach, które umożliwią obowiązywanie planów od początku roku, którego dotyczą.
4. Ustanowienie regulaminu określającego tryb oceny okresowej dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych Instytutu.
5. Przeprowadzenie okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych Instytutu.
6. Ustalenie regulaminu zasad zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.
7. Ustalanie planów finansowych w terminach, które umożliwią ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczą.
8. Dokonywanie zmian w planach finansowych Instytutu w trakcie roku w sytuacji, gdy koszty wykonane będą przekraczać wartości ustalone w planie finansowym na dany rok.
9. Terminowe regulowanie zobowiązań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa,   lipca 2023 r.

Kontroler
Joanna Szulowska
gł. specjalista kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
p. o. Dyrektor
Marek Adamiak

.....
podpis

.....
podpis

Na podstawie art. 35c ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623) w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistych omyłek pisarskich poprzez:

1. zastąpienie na str. 19 w wierszu 6 od góry kwoty „41,7 tys. zł” kwotą „35,4 tys. zł” oraz kwoty „17,6 tys. zł” kwotą „11,3 tys. zł”;
2. zastąpienie na str. 25 w przypisie 22 treści „art. 82” treścią „art. 98”.

Kontroler
Joanna Szulowska
gł. specjalista kp.

/-/

Warszawa, 2 października 2023 r.